Any III. Núm. 101 - Barcelona, dijous, 8 de Gener, 1931

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu : 20 cèntims - Pelai, 62. Telèfon 15300. - Subscripció : 2'50 pessetes trimestre

Esser conservador vol dir conservar=ho tot, menys el record de set anys de dic= tadura?

LES NO-SOLUCIONS

El discurs de Bugallal

Tothom cerca un remei per a Espanya : uns una dictadura, els altres una revolució, altres la república pel convenciment ; qui recomana unes Constituents ; el senyor Cambó publica unes notes coronades d'herba remeiera. Les eleccions, ara s'acosten, ara s'allunyen. El temps passa, la gent s'agita. Hi ha desconcert, febre, fam i set d'*alguna cosa*.

De sobte, aprofitant una clariana de silenci, en mig de la boscúria de les opinions, sona una veu anciana : «*I... si no féssim res?*»

Algú s'ha girat per veure'l. Es D. Gabino Bugallal, comte de Bugallal, que ha parlat *ex-cathedra*, assegut, com una pitonissa dèlfica, damunt del tres-peus inspirat del cercle «liberal-conservador», en mig d'una fumera del temps de Cànovas. Davant seu hi havia un petit estol d'ex-ministres, ex-diputats i ex-senadors. Petita tropa avinguda i asmàtica.

—I... si no féssim res, senyors?

El liberal-conservador auditori aplaudeix. Els ex-ministres seran ministres, els ex-diputats, diputats, els ex-senadors, senadors. Els anys que van de 1923 a 1930 hauran estat un parèntesi, un concert de xaranga, un somni, com el de la princesa del bosc, en mig d'aquell esbarzer geganti que cobria tot el castell. La princesa va dormir, diuen les cròniques, cent anys, i bé va pair-los ; Espanya pot haver fet set anys de mals somnis.

La princesa, en despertar-se, va trobar un príncep jove i fresc. Espanya, en iguals circumstàncies, per què no fer cas dels consells d'un senyor de certa edat?

Al capdavall, això es veu tots els dies.

* * *

«*Quan no sàpigues què fer, no facis res*», diu la dita d'algunes contrades catalanes. Sota d'aquest consell hi ha molta de sornegueria, molta d'experiència i un gran fatalisme ; més aviat sembla nascut terres endins que de cara al mar ; és de pagesos i pastors ; no de mariners ni de comerciants. Per poder-lo usar cal tenir una idea molt clara d'allò que vol dir «*no fer res*». Es un no fer res voluntariós i actiu — bella paradoxa ! — ; és estalviar forces i gastar malícia ; fer l'ull viu i anar-se endreçant per dintre ; és estar-se ferm en son lloc, com una roca, mentre al voltant s'agita i s'entretopa el desordre dels altres. Es fer un pacte amb el temps contra la força i la violència ; amb la veritat, contra la mentida ; amb l'astúcia ben intencionada contra el candor de les males intencions banals i orgulloses. Es una cosa de gran polític, i pressuposa una gran fe i un gran entusiasme. Més que no fer res, és estar a l'aguait. Tota l'activitat és dins, acumulant-se per engegar-se promptament quan calgui.

El no fer res que dóna com a programa el comte de Bugallal, és el de l'antiga dita catalana? No ens féssim illusions : no ho és. De totes les coses que ha dit en el seu discurs del «Círculo liberal-conservador», allò que ens sembla pitjor és la bona fe absoluta de les seves paraules. No ; no és una habilitat per manar i dirigir, el que ha dictat els seus conceptes ; no és que, intencionadament, negui importància als esdeveniments històrics recents i es giri d'esquena als problemes plantejats per poder-los donar la volta i resoldre'ls amb una tàctica habilidosa, amb maniobres envolvents. De cap de les maneres ! No és, en una paraula, que no vulgui fer res, quan no sap què fer ; sinó que la seva posició sistemàtica consisteix a «no saber què fer» sempre i voler adaptar la realitat vivent a la poquesa del seu sentit polític. Per ell i els pocs que el segueixen, tot és qüestió de posar-se unes casaques i manegar un poder i fer-ne segons llurs aspiracions o conveniències individuals. Hi ha el cobejós ; hi ha el vanitós ; hi ha el moll. Cadascú aspira a ésser a dalt per a satisfer la cobejança, la vanitat o la mollesa. I prou : això és la política tal com l'entenen.

I aquest defecte de mentalitat els arriba a enfosquir la intel·ligència fins un grau inconcebible ; llur passió pel no-res aconsegueix donar-los una visió ridículament petita dels fets més importants. Així veiem, amb sorpresa, que el marquès de Lema, en el seu llibre *Mis recuerdos*, fa procedir tot el catalanisme d'una petita equivocació de Silvela, el qual, ensibornat pels Ferrer i Vidal, va abandonar En Planes i Casals i permetre que se n'anés a passeig el «casino» dels seus. Tant de bo els governs no haguessin abandonat aquell cacic ; altres coses hauríem vistes ! conclou el pueril auto-cronista, que ha estat no menys que ministre d'Estat i pertany a dues Acadèmies.

Resoldre problemes el grup dels antics polítics irreductibles? I ca ! Com més viu és un problema, més els fa fàstic ; perquè, inconscientment, el veuen més com una amenaça directa contra llurs jocs de societat que en diuen política. Tot el discurs del comte, llis i gris, de sobte arriba al roig-blanc. Es que parla del «regionalisme». Adhuc llença al cap dels adversaris l'epítet més terrible que pot concebre un home que no hi veu més enllà del món dels salons i les tertúlies : «*Gente falla de modales*» !

Gabino Bugallal

Amb aquest «bibelot» es creu matar l'estrenu cavaller Sant Jordi i el seu cavall, el drac i la princesa.

No el seguirem seriosament en aquest terreny : combatre és pendre en consideració. Més aviat planyerem la situació d'un home que — feliç mortal ! — no ha vist que hagi passat res a Espanya, i que en els moments actuals es presenta davant de la nació amb les mans buides de solucions i només amb un odi contra els problemes en tant que problemes.

Davant del seu cas, no ens podem estar de recordar l'anècdota d'aquell professor d'Universitat, curt de vista i llarg d'anys, el qual un dia va ésser tret gairebé de sota les rodes d'un camió, quan travessava imprudentment una de les vies de més circulació de la ciutat.

L'alumne, estirant-lo d'un braç, va poder-lo fer arribar dalt d'un salva-vides. I el vell professor, agraït, en regraciar-lo en llengua oficial, va fer-li :

—*Qué? Ya ha pasado la bicicleta?*

Els Dijous — Blancs

Actualment el cinema és l'espectacle imprescindible a tota població. Petits llogarrets de cinc i sis cents habitants tenen la seva sala amb el seu cinema dominical. Des d'aquests petits llocs fins a les capitals— Barcelona—el cinema pateix d'ésser considerat com un passatemps de festa, al qual es fa cap mogut per motius completament aliens a l'autèntic valor cinematogràfic. Una de les causes que més influeix en l'afluència de públic a les sales de cinema és el factor clima : el fred, la calor. Es ben natural que siguin motius importants—per bé que ara semblin únics—. No podem deixar de constatar, però, una manca d'orientació i una despreocupació pel que es va a veure, més accentuada en els petits llocs i més palliada a les grans poblacions, ja que, a Barcelona, per exemple, elegir un local exigeix un mínim d'informació i selecció.

Podem copsar tot un seguit de malures en fixar-nos en la comprensió del públic comarcal : un instint gregari, explicable per la raó imperiosa d'haver de sortir la festa ; el magnífic pretext que representa el cinema, per exemple, pels festeigs ; un sentimentalisme fàcilment explotable — posem per cas, l'embadaliment davant de la parella ideal—, el cinema en aquest sentit ha estat un magnífic substitut de les novelles d'En Josep Maria Folch i Torres ; un apassionament desmesurat per l'*argument*, producte del nostre sedentarisme. Hom no comprèn més enllà.

Evidentment, el cinema no és això. Tampoc no és l'espectacle de l'intellectual, que a cada imatge sap trobar el comentari subratllat de : «grans plans», «finures de percepció», «concisions», «simplificacions», «riquesa de mitjans», etc., etc. Això és torturar-se. Allò és badar.

MIRADOR emprengué la passada temporada unes sessions de revisió i comprensió del cinema, el pla de les quals ha estat calcat per la Cinaes.

Hom ha pensat constituir un circuit—de més o menys radi—i donar les sessions a un seguit de poblacions. Bé.

Vull parlar ara d'un cas concret. A Vilafranca, vila de llarga tradició intellectual, han estat organitzades unes sessions especials de cinema, més que res per polsar en el públic fins on pot arribar la seva comprensió o el seu esnobisme. La primera sessió, realment magnífica (*I el món marxa* i *El poble del pecat*), meresqué les dures crítiques del públic, que censurava absurdament el primitivisme i altres defectes imaginaris del film d'Olga Preobranieskaia.

El públic de les sessions especials de cinema és a base d'un reduït nombre de gent entesa i d'un gran contingent d'esnobs. Pot tenir el volum necessari en ciutats com Barcelona, mentre que en ciutats i viles comarcahes el seu exigu nombre i un excés de familiaritat fa preveure un fracàs per incomprensió.

En aquest cas, és preferible deixar que aplaudeixin veritables estultícies.

P. G.

Aquest número ha passat per la censura

EL PARTIT CONSERVADOR

—Anem, anem. Hi ha massa poca varietat.

MIRADOR INDISCRET

"Sic transit gloria mundi"

Vidal Salvó (Joanet), s'ha vist mal recompensat de la solemne abjuració del catalanisme, que tingué lloc a Badalona i que li valgué la presidència interina de la comissió mixta d'espectacles, en temps de Primo de Rivera.

Ara no és res ; en participar als nostres amics i coneguts tan sensible pèrdua, fem extensiu el nostre condol a una trinca de «joves» de l'Eqüestre que tenien passis gratis per a entrar a tots els teatres i altres espectacles de Barcelona, en qualitat d'inspectors.

El venedor escrupolós

Un concurrent a una penya nocturna (alguns en dirien matinal), l'altre dia, en sortir-ne, tirava carrer de Ferran enllà, una mica amoïnat perquè per la Rambla encara no havia sentit que cridessin *El Día Gráfico* o *La Vanguardia*, i l'home necessitava un diari del matí abans de ficar-se al llit. Veié venir, en direcció contrària, un home carregat amb un mocador ple de diaris. Sense més, el noctàmbul preguntà :

—Que els veneu?

I veient el gest afirmatiu, allargà una peça de deu cèntims.

—Es *El Correu Català*, eh?—va fer el venedor, home escrupolós, pel que es veu.

La manta d'En Casabò

Els dies d'hivern, als partits de futbol, un espectador que ocupa una bona localitat porta posada una manta damunt de les cames, com es feia abans quan es passejava en cotxe descobert. Acabat el partit, l'home, amb l'abric posat i la manta plegada al braç, s'encamina amb calma cap a la sortida.

Molts que se n'adonen, parlen d'aquest espectador amic de les comoditats.

—No sabeu qui és?—diu algun de ben informat—. En Casabò, un dels secretaris d'En Cambó. Això de la manta ho fa expressament perquè la gent es fixi en ell.

Però En Casabò no s'adona que Barcelona no és el seu districte.

Els ascensos d' un pronoi

El mateix Casabò parlava un dia amb presumptes redactors del *Cambusi*, futur diari del migdia que es diu si sortirà aquest mateix mes. Com els nostres lectors saben, el tècnic Casabò és un dels puntals del referit diari.

Per encoratjar el redactor catecumen, li digué :

—Ficar-se aquí és ficar-se en una bona casa. Jo vaig entrar al despatx d'En Cambó, com a passant d'advocat, que ja pot pensar que no era una canongia. Al cap de poc temps me n'anava de secretari d'En Cambó a Madrid, quan el van fer ministre. Després, ja guanyava més de mil pessetes cada mes. I ara, ja no comptem.

No val a badar

A Vilanova, divendres passat, inauguraren unes sessions de cinema selecte. Això no tindria res de particular si no fos que tal iniciativa es realitzà amb una excessiva intimitat, sense determinats aclariments als diminuts programes que es repartiren, sense, en fi, posar en antecedents al públic de la classe de films que es projectarien.

I per això, en iniciar-se la projecció d'un film de Man Ray, el públic de les altures promogué l'avalot màxim del segle i es permeté tota mena de protestes.

Es el que deia un espectador que havia gaudit per endavant de les estridències fotogràfiques del film :

—Qualsevol els convenç que el maquinista, en tot això no hi té cap culpa !...

Erudició barata

Llegim a *El Día Gráfico* un d'aquests articles «de adorno» que emplenen, com d'estopa i borra, l'ampla nullitat dels números del diumenge.

El que tenim, parla d'arquitectura ; va allargassant-se a través de totes les vulgaritats possibles sobre «los griegos y los romanos». Un badall ens estronca, però seguim llegint. Mai no es perd el temps repassant aquesta mena d'articles.

Ja ho tenim ! ; veieu, si no, la frase :

«...*Hasta los tiempos modernos o actuales. Desde Donatello a Le Corbusier.*»

Té ! No sabíem que En Pich talment escrivís als seus diaris.

El model únic

El dia de la inauguració de l'«Hostal del Sol» a Barcelona, fill del seu homònim de l'Exposició, i nét d'un famós hostal que encara dóna el nom a un carrer de la vella Barcelona, va constituir una gran festa aristocràtica.

Per a la qual la marquesa de Portago va encarregar-se un gentil capell blau, model de París, que havia de donar—segons la modista—el cop.

Però—*les grands esprits se rencontrent*— . la duquesa de Santàngelo i la senyora d'Ansaldo també duien el famós model de París.

La primera de les senyores anomenades, pretextant calor, reboté furiosament el capell per terra. I per ara res més.

Una varietat del Sometent

Quan es descabdellaven els darrers esdeveniments, trobant-se Francesc Camps Margarit amb uns amics, veieren passar un sometent (ara en diuen el mot bàrbar i analfabet de «sometenista», que és com dir «xoferista»), armat de totes peces, amb benes a les cames i no sabem si casc d'acer al cap, però no s'hi venia de gaire.

En Camps va dir a mitja veu als seus veïns :

—Un sometent «alarmat».

U. C. S. A.

Sembla que el projectat diari del migdia de la U. C. S. A. (Unió Catalana, Societat Anònima) és objecte de grans reformes, abans i tot de sortir.

Mireu, si no : encara han de tirar el primer exemplar, ja es diu que han rebaixat la nòmina dels futurs redactors i collaboradors.

No podia fallar, tractant-se del diari d'un grup d'economistes.

Aquí està el «*Bausili*».

El comprador desconegut

La senyora Lluïsa Denís de Rossinyol fa cosa d'un parell d'anys que s'ha posat a pintar, i això que en fa uns quants que el seu marit Santiago omple de teles aquest món.

Darrerament, l'esmentada senyora va fer una exposició a can Parés. Estava oberta feia dies i encara cap tela no duia aquell rètol d'*Adquirit* que tant encoratja les arts.

Per fi, n'aparegué un sota d'un dels quadros. La senyora Rossinyol se'n va sorpendre tant, que va demanar a un dependent de can Parés el nom del comprador. Desgraciadament, es tractava d'un senyor desconegut i que, a més a més, n'oferia un preu bastant inferior al marcat. Després d'un llarg regateig, sense veure mai el comprador i seguint els consells del Tiago, el quadro fou venut.

I un bon dia, la senyora Rossinyol es va trobar a casa aquell quadro.

Senzillament, el seu marit l'hi havia comprat.

Els elogis d'En Pujols

Parlava En Francesc Pujols, com és el seu costum, amb grans elogis d'un gran amic seu.

—Per mi—deia—és dels homes que valen de la nostra generació, i tinc l'esperança de veure-li publicar obres admirables com les que ha publicat fins ara.

Algú que coneixia l'opinió de l'alludit per En Francesc Pujols, li va observar que no sols no li corresponia als elogis, sinó que el combatia a sang i a foc aprofitant totes les ocasions que tenia.

—Ja veureu—va dir En Francesc Pujols modestament—, tots dos ens podem equivocar.

La muntanya de Montserrat

Dèiem que En Francesc Pujols era un gran admirador de la muntanya de Montserrat. L'altre dia, parlant amb ell, ens ho confirmava.

—La muntanya de Montserrat—ens deia —tant pot ésser el mont de Venus com era antigament, com el mont de la Mare de Déu. Té un aspecte pagà i un aspecte místic. La vegetació es presenta entre les roques com les secrecions pilose sreparfides pel cos humà. Les roques elevades místicament sembla que pugin al cel. Fins ara, la muntanya era francament religiosa. Era un pur monestir. Ara, amb els grans hotels i les cinc estacions de cremalleres, funiculars i aeris, ha canviat completament, però també li escau. Aquella muntanya ho admet tot.

Francesc Pujols, molt admirador del talent i l'activitat dels dos germans Marcet, abat i administrador del Monestir, ens deia :

—L'obra d'aquests dos sacerdots és admirable. L'un, l'abat, ha demostrat valer molt per l'organització de la vida cenobítica. L'altre és un organitzador incansable de la modernitat assolida per la muntanya. Tant es podria anomenar, com deia el nostre gran Verdaguer, «el nostre Sinaí», com la casa Marcet Germans i Companyia.

La política de dos escriptors

Les idees conservadores són molt conegudes en el credo polític d'En Francesc Pujols. En religió, en costums socials, en amistats, etc., ell serà tan liberal com hom vulgui, però en política és conservador, a condició que la conservació sigui justa.

En canvi En Carner, degut a les seves creences cristianes, que el fan un dels homes més coneguts del partit cristià català, ha tingut sempre tendències a decantar-se a les idees socialistes més extremes.

Feia molt temps que els dos poetes catalans no s'havien vist, quan un dia, en plena època de la revolució russa, es van trobar al restaurant Martin. En Carner no cal que diguem que en aquells moments simpatitzava amb el programa comunista de la política soviètica.

—Aquests moviments van endavant—deia En Carner a En Pujols—, i prepareu-vos —va afegir—, perquè dia vindrà que us ho pendrem tot.

—Em sabria molt greu—va dir en Pujols—que m'ho prenguessin tot, però encara em sabria més greu que em prenguessin per comunista.

(c) Ministerio de Cultura 2006

Els Adventistes del Setè Dia

Antecedents

Guillem Miller, de l'Estat de Massachussets, era un sant baró que es passava la vida llegint la Bíblia amb les dents serrades.

—Mira, Guillem, que...

Res. Ell vinga encaparrar-se. No el cansava el daltabaix de les guerres, ni el marejaven els trons del Senyor, ni l'ofenia la ferum dels ramats.

—Aquest noi—deia la gent—qualsevol dia farà un miracle.

De poc va anar. Un bon dia Guillem saltà del llit fet un esperitat i començà a cridar que havia tingut una visió.

—Què has vist, Guillem?

—He vist—borbollà—, escrit en lletres de flames, el versicle 14 del capítol 8 de Daniel, que fa: «I ell va dir-me: Fins a dos mil tres cents dies de tarda i matí; i el santuari serà purificat.»

—Déu n'hi doret—van pensar els amics. I l'animaren.

I com que el text era equívoc i la qüestió és no tenir idees clares, la gent flairà el galimatias i el nom de Miller volà per ciutats i camps. De seguida va fer colla.

La visioneta, però, era un trencacolls. Com calia comptar-los aquells dies? De quin santuaria es tractava?

—El santuari és el món—digué Miller resantuari es tractava?
nal.

Així, doncs...

Es posà a comptar; però, poc versat en comptabilitat sobrenatural, els dies del versicle només li arribaren fins a l'any 1843. Quedà clavat. Déu del cel!

—El món s'acabarà l'any 1843!—trompetejà als quatre vents.

Imagineu-vos-ho! De pertot sortiren «milleristes». Tothom volia estar bé amb un home tan assabentat.

El món, però, es veu que és bastant sòlid i que només té una cosa que hi falli sempre: els profetes. L'any 1843 s'escolà indiferent al terrible destí que Miller li havia assignat. Però, voleu tossuderia? Quan tothom ja anava a respirar de bell nou, Miller vociferà:

—Ep! Es veu que m'he descomptat! Serà l'any 1844.

I, tornem-hi! Tot un altre any amb l'ai al cor.

Acabat l'any 1844, no cal dir que tothom hagué de reconèixer que aquests dos fracassos equiparaven Miller amb els grans profetes de l'antiguitat. L'home escriví un llibre demostrant que amb una mica més l'endevina, i, com que la secta ja tenia l'empenta i en qüestió de religions a Amèrica sempre hi fa baixada, els milleristes seguiren dant tomballons fins que es trobaren «Seventh-Day Adventists» (Adventistes del Setè Dia), nom sota el qual han arribat als nostres dies.

Avui remenen milions i tenen una organització mundial poderosa. No us interessa conèixer l'estat actual del moviment a Catalunya?

El "Salón Adventista"

Vaig pujar-hi. I després hi he tornat moltes vegades, en aquest pis del carrer del Consell de Cent. L'amo del bar de baix tenia raó. Són bona gent.

—Volien convertir-me i potser ho haurien aconseguit. Però...—i llambregà les bótes—faria un mal negoci. Figuri's que no beuen vi...

La capella és una sala llarga i estreta. Avui, dissabte i fi de trimestre, és plena de gent. Un centenar de persones. Encabim-nos ací.

—Germana Maria, ja han acabat l'Escola Sabàtica?

—Sí, germà, ara mateix.

—Què han estudiat, avui?

—La *Lletra als Romans*.

Fa tres mesos que l'estudien. Bé; aprofitem, almenys, el sermó del Pastor.

Es un senyor alemany, fresc com una rosa, que de dalt de la tarima estant parla als fidels. Darrera d'ell, pàllids com ciris, seuen els quatre «obrers» que la causa té a Barcelona.

—*Hermanos*! — crida el Pastor—. *Queréis ver al Cristo*?

—Sí! Sí!

—*Queréis verlo, hermanos... Podemos verlo, hermanos... Seguid la santidad sin la cual nadie verá al Señor. Leedlo en Hebreos*, 12, 14-15.

Es fa un silenci impressionant. Alguns miren la figura de Jesús d'un quadro del fons, representant el Sermó de la Muntanya. Altres acoten el cap.

—*La palabra de Cristo es fuego, hermanos. Es un martillo...*

Tothom escolta amb una atenció commovedora.

—*Ahora, hermanos, el himno* 421.

Obrim l'*Himnario Adventista*. Una senyora russa es posa a l'harmònium. I el cor s'alça, desafinat però fervorós. Senyores elegants, dones del poble, nens i nenes, alguns homes... tots canten:

Levántate, cristiano,
levántate y trabaja...

Festegen el dissabte per convicció i el diumenge per força.

—«Però el dia setè és sàbat, consagrat a Jahvè, ton Déu» (Exode, 20, 10) — m'indica el germà Rufí.

—M'estranya, però, que amb un programa de dues festes cada setmana no hàgiu fet més adeptes...

—*Todos los hermanos que estén bautizados, que se levanten*—cridà el Pastor.

No us mogueu. Us pensàveu estar batejats? Illusions! El bateig adventista és per immersió. («I després, pujant de l'aigua...» Sant Marc, 1, 10.)

Tothom s'alça. El Pastor, amb una plata a la mà, va repartint bocins de pa sense llevat.

—*Dijo Jesús: Este es mi cuerpo, partido por vosotros. Tomad y comed.*

Quan tothom en té, ordena:

—*Tomad y comed.*

Mengen.

Ara reparteix uns vasets de vi sense alcohol.

—*Dijo Jesús: Esta es mi sangre, derramada por vosotros. Tomad y bebed.*

Un bateig adventista al Rec Comtal, afores de Sant Andreu

Quan tothom en té:

—*Tomad y bebed.*

Ara ve el lavatori.

—*Los hombres que pasen a mi despacho. Las mujeres que se queden aquí.*

Passem al despatx. Fora sabates i mitjons! Vinguen rentamans! Renteu els peus del germà que us faci més gràcia. Després ell us els rentarà a vosaltres.

Recordeu la màxima de l'amic Fritz: «El cap fred i els peus calents»? Ací va a l'inrevés. Els peus els teniu en remull i, mentrestant, heu de cantar:

Jesús es mi fortaleza,
nada quebranta mi fe...

Us eixuguen amb una tovallola que diu: «Iglesia». Si pareu de cantar, sentiu les noies com, des de la capella, els peus a l'aigua, canten amb veu enfredorida:

Mi alma siente harmonías
y canciones...

Un cop calçats, heu d'abraçar un germà i besar-lo a la cara:

—Pau, germà!

—Pau!

El Pastor fuig corrent. Ha d'anar a celebrar a Terrassa.

Sortim a la capella. Les senyores ja van calçades. No es veu cap rentamans enlloc. Unes jovenetes assagen un himne a l'harmònium:

goza mi alma delicias....

A la porta, els germans s'acomiaden amb efusió.

—Adéu, germà!

—Adéu, germana!

—Veu aquesta senyora?—em diu el germà Piquer—. Pobreta! Ha estat catòlica, esperitista... i què sé jo!

La dona s'atansa.

—He caminat molts anys per les tenebres, germà. M'ha costat molt de trobar la llum...

—I ací s'hi troba bé?

—Que si m'hi trobo bé!

—Ja ve! Ja ve!—crida el germà Pons.

Vol dir l'autòmnibus de Sant Andreu. Pugeu, que anem a bateig. No busqueu la criatura. Anem a batejar aquella senyora que seu al costat del Pastor.

Així que comencen els sotracs, el germà Manresa m'explica:

—El moviment adventista és una cosa seriosa. La Conferència General és a Washington i la presideix Watson. Té tretze Divisions que es subdivideixen en Unions. La Unió Ibèrica, per exemple, pertany a la Divisió Sud-Europa, que té la central a Berna. I aquesta Unió Ibèrica té, encara, tres Seccions: Espanya-Est (Barcelona), Espanya-Oest (Madrid) i Portugal (Lisboa). D'Ibèria, a Barcelona és on hi ha més adventistes. Un centenar. A Madrid n'hi ha uns quaranta. Pel que fa a Catalunya, a més de Barcelona hi ha església a Terrassa, a Lleida, a Serós. També hi ha germans escampats. Dos a Reus, un a Agramunt...

—I de què viu aquest moviment?

—Del delme (la desena part dels guanys) de cada germà. «Tot delme... pertany a Jahvè», diu el Levític, 27, 30.

—Ara m'explico que siguin tan pocs... Els catòlics ho fan més baratet.

—Sí, sí. Però miri què els diu Malaquias: «Què t'havem robat? I el senyor digué: Els delmes i les primícies» (Malaquias, 3, 8). Nosaltres vivim amb la consciència tranquilla. L'any passat, els delmes arribaren a 13 miilons de dòlars, que fa un promedi de 43 dòlars per germà. Només així s'explica que sostinguem 6,557 esglésies i 20,278 missioners. Pensi que publiquem 215 periòdics i que treballem en 394 idiomes i dialectes. El portantveu ibèric és la revista mensual *Las señales de los tiempos*, que es publica a Madrid.

—Germà Manresa, les creences us costen cares...

—No ho cregueu. Encara hi surto guanyant. No veieu que per nosaltres el món no existeix? «No estimeu el món ni les coses que hi ha en el món» (1.ª de Sant Joan, 2, 15). Ni cinemes, ni teatres... no res. No gasta més d'un deu per cent, vostè, en coses d'aquestes?

—Aleshores, la Bíblia...

—La vivim, germà. No bec vi, ni fumo, ni menjo llebre ni porc, animals immunds (Levític, 11, 6-7).

—Suposo, però, que tampoc no mengeu ni llagostes silvestres ni grills, tot i que el Levític, 11, 22 us recomana...

Havíem arribat a la fi del trajecte.

Una lliçó en autòmnibus

Som a la Plàça d'Urquinaona. Anem quaranta o cinquanta.

—Sap que m'intriga molt, germà Manresa, això de la propera vinguda del Messias?

—Però si Sant Mateu, capítol 24, versicle 33, diu que ja «està a les portes»!

—De totes maneres, em sembla que ja fa dos mil anys d'això, germà Manresa.

El Jordà barceloní

Quan llegiu que Joan el Baptista, esprimatxat i bru, vestit de pèl de camell i nodrit de llagostes i mel silvestre, batejava la gent al Jordà bo i cridant: «Generació de víbries! Qui us ha ensenyat a fugir de la ira que vindrà?», us ve una esgarrifança.

Jo no puc oferir-vos—i ho sento molt—un quadro de tanta grandesa. El Jordà barceloní és un rec modest, el Rec Comtal, d'aigua que diríeu immòbil entre dos marges alts d'herba tendra.

Baixant de l'autòmnibus, hem tirat carretera de Santa Coloma enllà, i ara estem parats, a punt per la cerimònia, darrera mateix de les parets del molí de Can Morros.

A mà dreta, de la banda de mar, es veuen les cases de l'església de Sant Andreu. Davant nostre, en la direcció d'on ve el rec, hi ha el poblet de La Trinitat entre els turons de Les Roquetes i del Pollo.

Fa un matí fred i clar.

La catecúmena s'està preparant darrera una paret morta i tots nosaltres ens anem instal·lant pels marges. Un pontet que salta el riu ha estat ocupat de seguida per la mainada.

Els germans estan contents, emocionats. N'hi ha algun que plora.

—Gràcies a Déu—em diu el germà Rufí—que n'hi haurà un altre de salvat. El temps s'acosta, germà...

—Voleu dir?

—I tal! L'error de Miller consistí a creure que el temple que fóra purificat seria aquest món. Era el Tabernacle celestial. Aquell temple que veié Moisès, en visió, i que imità ací a la terra. El que en realitat va passar l'any 1843—acomplint-se la profecia de Daniel—fou que Jesús entrà a fer expiació en el Tabernacle celestial i a començar, per tant, el Judici Investigador. Es això el que sabem els Adventistes...

—Bé sabeu prou... Escolteu: i això del Judici Final, com us sembla que està?

—Tots els senyals s'han acomplert... Una mirada al món ens diu que ja hi som...

—Voleu dir que no n'hi haurà sempre, d'Isaïas profetitzant malastres?

—I ca, home! D'ací a trenta anys no existirà res...

Dono una ullada melangiosa als turons assolellats. Però, què faig, badant!

El Pastor ja baixa l'escaleta que dóna al rec, seguit de la catacúmena, que davalla amb pena.

I en entrar, decidits, a l'aigua, tothom entona, exaltat:

En las aguas del bautismo
hoy confieso yo mi fe...

Són dintre el rec. L'aigua els arriba a mitja cuixa. Aleshores, en mig d'un silenci que només interromp el petament de dents de la dona que està a l'aigua, el Pastor li agafa les dues mans amb la mà esquerra i alçant la dreta, oberta, en l'aire, diu amb veu greu i emocionada:

—*Querida hermana. Por tu profesión de fe, yo te bautizo en el nombre del Padre, del Hijo y del Espíritu Santo.*

Les dones sangloten. Alguns criden:

—Germana! Germana!

Llavors la dona, sostinguda pel Pastor, inclina el cos endarrera fins a submergir-lo completament dins de l'aigua.

Surten xops, però radiants. Els germans s'abraonen a la batejada i la besen.

La germana Maria, les llàgrimes als ulls, crida, exultant:

—Ja tenim una germana més!...

Alleluia!... Alleluia!...

JOAN ALAVEDRA

L'APERITIU

FILM 1906. — L'altre dia vaig veure la projecció d'un film de l'any 1906. Hi havia moments en què tot el públic i jo mateix rèiem com uns desesperats; la intensa comicitat d'un film completament dramàtic i fet amb les millors intencions, no era superada per les millors cintes còmiques fetes posteriorment. Les estones més calculades, més dosificades de trucs d'un Chaplin o d'un Buster Keaton, no ens arriben a l'ànima com el gest desordenat d'un pobre actor pèssim, anònim del tot, que li han plantat dues cues de bou en forma de patilles, i que li han dit que expressi una gelosia o una desesperació sense calendaris. Tot el film era plé d'aquesta gran força còmica; els síncopes, les faldilles i els ulls en blanc de les senyores, els cops de puny, les insinuacions i els barrets forts dels cavallers. Fins un automòbil impossible, destartalat i altíssim com els llits de matrimoni que encara es troben en les grans masies de la plana de Vic, ens feia riure i ens feia la impressió d'un elefant que s'hagués tornat boig o que s'hagués tornat de llauna.

I en casos com aquest, s'ha de convenir que la part absurda i desproporcionada a la manera de com avui sentim i veiem les coses, no era solament deguda a una insuficiència de tècnica, ni al treball insostenible dels actors; era degut també al perfum d'època; els barrets i els pentinats de les dones, i les solapes de les americanes dels homes, eren unes pessigolles excèntriques pel nostre sistema nerviós d'avui.

I ara pensem una cosa: la nostra crueltat i les rialles amb les quals tractàrem el film de 1906 són completament injustes. Potser la cosa més adequada hauria estat que el film s'hagués destruït, com nosaltres hem destruït tot allò que vivia l'any 1906 en nosaltres mateixos, i si no ho hem destruït materialment, hi hem anat superposant noves capes de greix, de banalitat, de tragèdia o de barrila fins a modificar-ho del tot.

Perquè, pensem-hi bé, nosaltres, en pendre el pèl i tractar com a un deliciós beneit el film de 1906, no fem res més que tractar-nos com a beneits a nosaltres mateixos; la festa no la paguen ni els nostres avis, ni els esmolats troglodites que menjaven nens amb bacallà i compraven la dona pròpia amb un sac d'avellanes; els que paguem la festa, som nosaltres mateixos.

Pensem que aquest film 1906 no té més enllà de vint-i-quatre o vint-i-cinc anys, que els seus productors procuraren posar-hi totes les coses més picants i més suggestives de la modernitat que aleshores feia un cert efecte. Pensem que aquest film i altres com aquest els vàrem anar a veure amb una bona fe absoluta i que aleshores no ens feien riure gens, sinó tot el contrari.

Jo recordo que en aquella època, amb el meu amic Josep Barbey, els dijous a la tarda, quan ens engegaven de la famosa gàbia que els jesuïtes tenen al carrer de Casp, anàvem a contemplar aquests films 1906, 1907 i 1908, i quan sortia una senyora amb un barret ple de plomes limfàtiques i amb una cotilla mecànica i inalterable, i aquesta senyora aixecava un pam de faldilles, i ensenyava uns enagos rissats com un camp d'escarola, Barbey i jo, que estudiàvem l'Epístola d'Horaci, i encara no havíem utilitzat cap mena de màquina d'afaitar, ens pensàvem tocar el cel amb el dit.

I a nosaltres se'ns podia perdonar, perquè érem unes criatures i vivíem sota la influència ascètica d'un jesuïta que, pobre senyor, ja és mort, i es va ferir a conseqüència de tant rapè i tanta retòrica. Però jo recordo perfectament que els grans poetes d'aquells dies, i els fabricants de sabates, de política o de prostitució a l'engròs, feien exactament igual que nosaltres, i més d'un d'ells anava, d'amagat de la dona, de sis a set de la tarda, en aquests cinemes de 1907, i es posaven al darrer rengle acompanyats d'una senyora volcànica, que duia la mateixa perruca, el mateix barret, i que probablement deuria ésser molt més imbècil que la pobra actriu que ara ens fa riure en el film ple de grotesc i d'innocència.

Però, és clar, aquest senyor clandestí va lliurar la seva dama volcànica a les tisores i a les impertinències de la moda, i un dia li tallaren tres pams de cabell, un altre dia li tallaren tres pams de faldilla, un altre dia li substituïren la cotilla hòrrida per un Madame X asfaltat i afrodisíac, després la pintaren de cap a peus, fins que a l'últim el senyor es va cansar de tantes modificacions i la va substituir per una altra, model 1931, una mica més viable. I ara el senyor, com tots nosaltres, riem com uns desesperats davant del film de 1906.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

RAMBLA DEL CENTRE, 33 - PASSATGE BACARDI, 2

J. ROCA

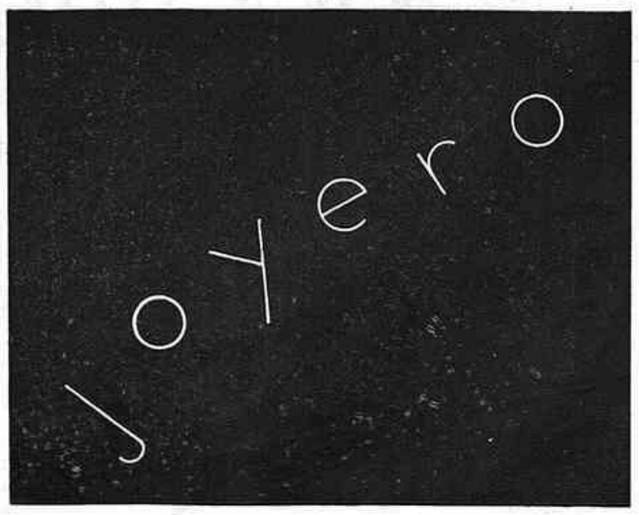

Nosferatu
GRAN GUIGNOL · FILM SONOR

ABRICS
La millor col·lecció
Els millors preus
Les millors classes
F. VEHILS VIDAL
Abric reclam . . . . 75 ptes.
Abric novetat. . . . 90 ptes.
Abric fantasia. . . . 125 ptes.
Abric Austràlia . . . 150 ptes.
Abric folro camussa . 175 ptes.
Trinxeres des de. . . 35 ptes.
PLOMES ANGLESES 20 PTES.

Nosferatu
GRAN GUIGNOL · FILM SONOR

Fontbernat
Sastre
CUCURULLA, 2, 1.º

GRAVATS TIPOGRAFICS BADAL I CAMATS * París, 201. - Telèfon 74071

(c) Ministerio de Cultura 2006

TOT UN GRAN HOME

El Mariscal Joffre

El nom del mariscal Joffre sempre associarà el de la batalla del Marne. I la fama del vencedor segueix, ha seguit i seguirà les vicissituds per on passin les qüestions referents al combat més combatut de la història, així com n'ha estat fins ara el més gran materialment i moral.

Què va ésser la batalla del Marne? Quin mèrit hi té el general Joffre? Aquestes dues interrogacions seran responsables del vessament de mars de tinta i de la creació d'una polèmica probablement mai ben closa del tot.

Nosaltres, per la nostra banda, no pretenem decidir-la; però no ens sabríem estar de dir-hi la nostra. L'opinió d'un català qualsevulla, parlant de Joffre, el català, sempre podrà contenir suggestions interessants.

Examinant tota la munió de circumstàncies que es referiixen a l'acció de guerra que, potser, va transformar la faç del món, ens trobem en primer lloc que s'esdevingué essent cap de les tropes franceses Joffre, de manera que si no hi hagués cap raó en contra, caldria atribuir la victòria a la seva direcció. No obstant, s'han fet diverses objeccions i cal tenir-les en compte.

La primera és que la batalla va ésser guanyada aprofitant alguns errors comesos pels alemanys. Però aquesta objecció no resisteix l'anàlisi; perquè és evident que totes les batalles del món, on hi ha un equilibri, més o menys exacte, entre les forces combatents i els mitjans de guerra, una part guanya perquè l'altra ho fa pitjor. Si tots dos ho fessin igual, s'anullarien. Joffre, en efecte, va treure partit de l'error dels alemanys consistent a allunyar-se de les bases d'una manera excessiva, donada la gran massa d'homes que movien; cal afegir-hi que havien debilitat les reserves, amb la tramesa de tropes a Rússia. Però el fet és que el general francès va tenir prou presència d'ànim i prou cop d'ull per aprofitar-se'n.

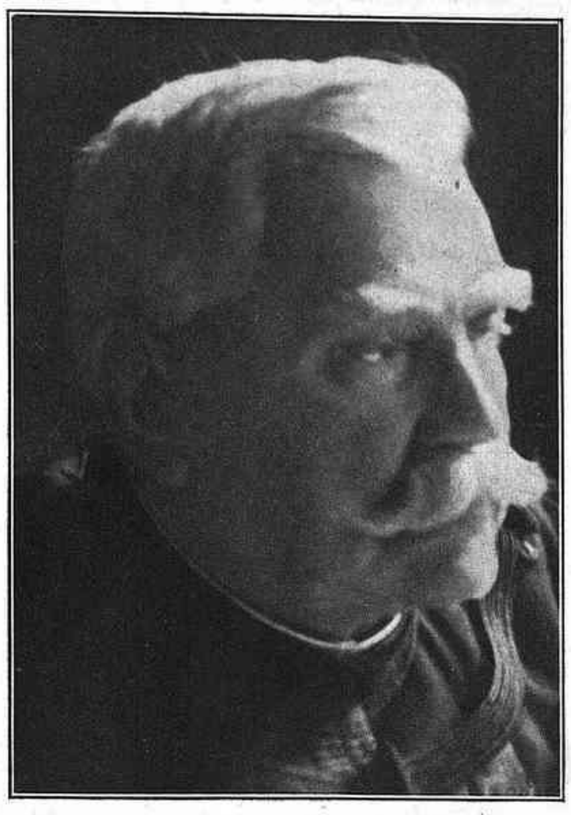

Era tan fàcil com això? Evidentment que no. Els francesos tenien davant un exèrcit que en pocs dies s'havia empassat tot Bèlgica i derrotat les millors tropes. A més, hi havia l'ombra de l'any 1870. La moral per força havia d'haver-ne sofert i no poc. Calia, realment, tenir molt de tremp i de coratge per impedir una desbandada. Coratge i calma que mil anècdotes demostren que eren qualitats que Joffre posseïa en grau heroic. Afegiu-hi el cop d'ull per endevinar el moment precís de l'operació.

Aquí ve la segona de les objeccions. Joffre no va preveure la batalla: es va fer sola; el general Gallieni és l'autor de la maniobra decisiva, quan els francesos estaven en plena derrota.

Avui dia aquesta opinió, que tingué gran boga en temps de la post-guerra, és insostenible. Hi ha documents que proven el contrari. Una instrucción general del 25 d'agost, ordenant la juntura dels exèrcits IV i V per formar una massa ofensiva i una ordre del 27, ordenant al VI una ofensiva damunt l'ala dreta enemiga en la direcció Nord-Est (és a dir, en dates anteriors al nomenament del general Gallieni governador militar de París), demostren que el general havia previst la batalla tal com va esdevenir-se: que ell n'és l'autor.

I, evidentment, no podia ésser altrament; si no, no podria compendre's com el mateix general que, tranquillament, feia retirar els seus exèrcits, doni tot d'una l'ordre del dia, si no hi hagués en el pensament de Joffre la visió d'una batalla decisiva?

Joffre, diuen els altres, va encertar la batalla del Marne; però en canvi va desgastar-se en la continuació de la guerra. Guanyador un cop per casualitat, no sabia repetir la jugada.

Però, pensant així, oblidem que la guerra, amb altres generals, va durar uns quants anys, i potser seria més natural atribuir el desgast del prestigi que Joffre tenia aleshores a la impaciència de l'opinió pública aliada que no pas a defectes de comanament del general en cap. Mai ningú no podrà demostrar que, seguint al cap de les forces aliades, no hauria sabut fer durar la guerra fins que s'hagués creat la situació de superioritat d'homes i d'armes que va donar la victòria a Foch. Al contrari, el seu cop d'ull del Marne i aquella energia vital que no l'ha deixat ni davant de la mort fan suposar que ell hauria estat home ben capaç de guanyar tota la guerra.

* * *

No obstant aquestes consideracions, hi ha el fet que el mariscal va tenir nombrosos detractors i que, fins que la mort ha tornat a fer brillar el seu nom, vivia bastant obscurament. Això, com que és un fet, no pot negar-se. Cal cercar-ne la causa.

I potser els catalans, més que ningú, podríem dir-ne alguna cosa. Tenim la sort que Louis Thomas, des de *L'Opinion*, coincideixi amb la nostra tesi: Joffre posseïa en alt grau les qualitats racials catalanes; ara bé, els catalans som enemics de l'afectació i de la pose, tant, que tot sovint caiem en la contrària: l'afectació de senzillesa i grisor: allò que el rector de Vallfogona en deia «la llanesa catalana». El mariscal tota la seva vida va conservar aquest posat que es qualifica amb un mot català intraduïble: «fer l'orni». Sempre va sentir un horror per les exhibicions. Una barreja de pudícia i bon sentit i potser una mica d'orgull l'apartaven d'una forma sovint brusca.

I això en la nostra època podrida de literatura i novellisme; on cada u s'explica a ell mateix i es teoritza cent vegades al dia, per força ha d'ésser decepcionant per tots els periodistes i literats fabricants de fama. El mariscal Joffre no era un cap d'estudi ni una novella psicològica ambulant; era, breument, només un gran home.

ROSSEND LLATES

Aquest número ha passat per la censura

RAMON BES & C.A
Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i utillatge per les Arts Gràfiques
Agullers, 1, i Via Laietana, 4. BARCELONA
Telèfon 15524 - Apartat 896
Direcció telegràfica: DANIBES

CAMISERIA FITÓ BARCELONA
ESPECIALITAT EN LA MIDA
Jaume I, 11
Telèf. 11655

Viatges Marsans, S. A.
Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA
Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris
Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.
INFORMES
I PRESSUPOSTOS GRATIS

Mirant a fora

Confiança

El 3 d'agost de 1914, Joffre, acomiadantse de Viviani, president del Consell, per posar-se al cap dels exèrcits, li anuncià que se n'anava a dinar amb uns amics. Viviani, sobresaltat, deixà veure el seu terror per allò que li semblava d'una inconsciència ilimitada.

—Els ho tinc promès des de fa moltes setmanes. No me'n puc ni me'n vull excusar —digué Joffre.

—Però, i la mobilització?

—La mobilització no és una circumstància fortuita per un cap d'estat major. Es una operació preparada amb molt de temps per endavant i que, un cop començada, ha de rutllar tota sola. Si me n'hagués d'ocupar avui, és que estaria mal preparada; aleshores jo fóra culpable.

Nervis en calma

Tot al llarg de la guerra, donà proves d'aquesta sang freda. Quan algú se li admirava de la calma dels seus nervis, responia que, per un militar, la guerra és un esdeveniment normal que no té per què afectar el seu sistema nerviós.

Ni en els periodes més compromesos perdé aquesta calma. En plena batalla del Marne, en una carta a la seva filla, demanava notícies d'una gosseta envers la qual sentia gran afecció.

Havia imposat als seus oficials l'obligació de no parlar mai, a l'hora de menjar, d'allò que els preocupava a tots. Un dia que les notícies eren greus i veia els seus oficials neguitosos, va fer una escena al cuiner perquè unes perdius no estaven ben guisades. Després d'això, se n'anà a dormir com si no passés res.

Fer l'orni

Després de la guerra, guardà el silenci més absolut davant de totes les polèmiques. Un dia que un importú l'estrenyia a preguntes, contestà:

—L'important és que la batalla del Marne hagi estat guanyada. Qui l'ha guanyada, no té cap interès.

Quan el primer aniversari, un cop acabada la guerra, de la batalla del Marne, el mariscal, voltat de societats de combatents, de ferits, d'infermeres, etc., visitava els llocs.

Una senyora exclamà:

—Senyor mariscal, el Marne!

Joffre alçà el cap, mirà i digué:

—Es un riu ben bonic, eh?

Fuginí de feina

Un cop Joffre fou convidat a un àpat. Les dames l'interrogaven sobre qüestions de tàctica i estratègia; el general contestava amb evasives i donà la sensació de l'home més negat del món.

Un periodista assistent a l'acte va retrobar el mariscal anys després; havien passat els de la guerra i el mariscal i el publicista van parlar llargament de qüestions d'art militar que Joffre va tractar amb un gran seny i ciència.

Aleshores el periodista no va poder-se estar de preguntar-li la raó del paper que havia fet el mariscal durant l'àpat d'anys passats; i el general respongué, plàcidament:

—Es que vaig adonar-me que ignoraven tantes coses, que hauria calgut explicar-los tot un curs d'art militar per començar de parlar.

Trets com aquests li van crear enemics més aferrissats que els alemanys. Això, a part del seu radicalisme republicà i el seu apartament, malgrat les conviccions, de la política activa; coses que desplaïen força a l'Acció Francesa, autora de tants «bourrages de crâne» a França i, sobretot, a Barcelona.

L'explotació del turista

Actualment, ja no són possibles disputes de poblacions sobre la paternitat d'un home ilustre. Si set ciutats discutien entre elles la glòria d'ésser la ciutat natal d'Homer, tothom està d'acord que Joffre és fill de Ribesaltes. Però sempre queda algun cap en l'aire.

No fa molt, un turista que visitava aquest poble, escoltà la següent singular resposta, d'un habitant al qual demanava que li ensenyés la casa on havia nascut Joffre:

—Us portaré a la seva principal *casa natal.*

Sembla, en efecte, que diversos covilatans del difunt mariscal atribueixen aquest honor cada un a la casa on viu.

TEMPS DE DESGRACIA

—Jo era banquer!
—I jo era client!

(*L'Oeuvre*, París)

Nosferatu
GRAN GUIGNOL-FILM SONOR

El retorn de Pere Coromines

Pere Coromines, economista, novellista, assagista, ha tornat del seu viatge a Cuba i Estats Units just per passar les tradicionals festes d'aquests dies al costat de la seva família.

Com tothom deu saber, Pere Coromines va anar a aquelles terres invitat a donar una sèrie de conferències.

Hem volgut demanar-li que ens en parlés, tant del viatge com de les conferències, i heus aquí un resum de les moltes coses que ens va dir, asseguts al seu despatx.

—Com en altres viatges, he apuntat les meves impressions en un quadern de notes. Generalment el dia del retorn el quadern ja està llest, perquè les notes les escric a peu dret, al passeig, al tren, a la coberta del vapor. Són observacions directes, reflex de les coses que veig, tornassols del meu pensament, imatges fresques que un hom oblidaria si no les escrivís tot seguit. Però aquesta vegada he deixat per a escriure-las aquí algunes reflexions que no he tingut temps d'assentar. Les coses que veia em retenien presoner.

Pere Coromines i la seva filla Maria, la seva secretària durant el viatge

I ens ensenya el seu quadern, de lletra atapeïda amb dibuixos i tot. Les notes hi són preses tal com ragen, sense cap ordenació precisa, sense cap compromís de classificació. No són ni una crònica diària, ni un assaig. Li preguntem si les publicarà.

—No he publicat mai les meves notes de viatge. Hi ha observacions massa íntimes, retrats i gestes de persones a cop calent. Si no s'hagués fet tant per a dar del *document* una idea grotesca i ridícula, diria que són documents. Són materials, estelles, blocs sense polir, que després aprofito en els meus llibres.

Per damunt de la taula encara hi ha llibres, diaris i revistes, postals, fotografies, tota una balumba de coses i de records que En Coromines ha dut del seu viatge. Perfectament arxivats per la seva filla Maria, que li ha fet de Secretària, ens ensenya dos grans paquets d'articles que donen idea del gran interès amb què han estat seguides les conferències a l'Havana i als Estats Units.

A tot arreu ha estat rebut amb grans honors. A Tampa es va veure obligat a imposar moderació perquè el volien declarar hoste illustre de la ciutat i fer-li una arribada amb música i tot. Els diaris de tota mena de partits li han dedicat articles a dues i tres columnes i han publicat sota grans titulars les ressenyes de les seves conferències.

—Per això—diu—m'ha estranyat molt que se m'atribuïssin observacions molestes per als revolucionaris de Cuba. Jo anava allí com un ambaixador de la cultura catalana i hauria estat en mi una torpesa pendre partit en qualsevol moviment polític local. Jo havia de fer per manera que tots formessin un gran concepte del pensament català i estic segur d'haver sortit amb la meva. Ja veurà com seran convidats a dar conferències a l'Havana un bon nombre de professors d'aquí. Enlloc he fet política partidista, ni enlloc he ocultat ni atenuat el seny mediterrani, i encara més concretament català, de les concepcions que exposava. Amb gran sorpresa meva, els asturians i els gallecs, que formen la majoria de les colònies espanyoles, s'han enorgullit dels meus èxits davant dels estrangers. A Nova York han estat els hispanòfils els que m'han obert les portes de Columbia University, on organitzaren una recepció en honor meu. El senyor Federico de Onís, director de l'*Instituto de las Españas*, ha obtingut per a mi una audiència del President Mr. Nicolau Murray Buttler, un dels més grans prestigis del món científic americà. A conseqüència de tot això he de sotmetre a l'Institut d'Estudis Catalans un projecte que faria entrar la cultura catalana en aquell país per la porta més gran i per la més honorable.

Li preguntem si pensa fer algun altre viatge a Amèrica o si té algun programa concret de treballs que justifiquin el seu optimisme.

—Primer ho he de dir a l'Institut d'Estudis Catalans. Personalment sé que hi ha el propòsit de convidar-me a dar conferències al Paranimf de la Universitat de Mèxic. Si accepto d'anar allí i a altres repúbliques sud-americanes, serà per a deixar obert un camí a l'expansió cultural catalana. No crec que ens hagi de guiar cap intenció de conquista ni de proselitisme espiritual. Però em penso que no fem bé de viure tan retrets. Altres companys de l'Institut han fet ja molt, sobretot a Europa, per a fer saber que hi ha una cultura catalana. Però fins ara gairebé ens havíem limitat als estudis històrics i com més un va pel món i coneix més de prop els homes i el seu pensament, més es convenç que en els camps de la investigació filosófica i científica tenim moltes coses a dir.

A poc a poc la conversa es deriva a parlar dels Estats Units.

—Jo—ens diu Coromines—he estat disset dies als Estats Units, i si un obre bé els ulls i escolta bé, ja en té prou per a una primera impressió. Però seria excessiu atribuir als fruits d'una experiència personal les moltes coses que he llegit sobre aquell país. Sobretot no conec Chicago, i tant de les meves lectures com de les converses que he tingut amb persones que mereixen la meva confiança, resulta ésser un centre més característicament americà, tant en la vida real com en el pensament, que Nova York i fins que Washington i Filadèlfia...

»Si voleu tenir una imatge molt aproximada de Nova York penseu en una browning. El canó (l'heu d'allargar un xic) és la illa de Manhatan, el Nova York estricte. No excedeix gaire d'un milió i set cents cinquanta mil habitants. Passada la punta on hi ha la ciutat vella, amb el tumulte dels *skyscrapers* de Wall Street, tot el canó està creuat de baix a dalt per les *avingudes* (n'hi ha unes quinze) i de banda a banda pels carrers (n'he contat 244). Com que a l'Est de la Quinta Avinguda, n'hi ha dues que tenen nom (Madison i Lexington), aquella ve a trobar-se al mig. Quan us adreceu a W. 72 St. ja sabeu que és a l'oest de la Quinta Avinguda en el carrer que fa 72 des d'un poc més avall de Washington Square. Als cinc minuts d'ésser a Nova York en sabeu prou per a guiar-vos en la immensa quadrícula.

»La massa més gran de la població viu a l'altra banda de la ribera de l'Est que separa el canó de la nostra browning de Long Island. Allí hi ha Broocklyn amb 2.300,000 h., i Queens amb 854,000 h. En la culata del revòlver hi ha el Bronx amb un milió més d'ànimes. El riu Hudson separa l'oest del canó de l'Estat de Nova Jersey, però al sud, a la desembocadura hi ha el barri de Richmond a Staten Island amb 150 mil habitants que també formen part del més gran Nova York. Cal afegir tots aquests barris força dispersos per a fer els sis milions d'habitants. Londres encara en té més.

»Si us hi passegeu decidits a trobar que Barcelona és més bonica, els arguments no us mancaran. A dins de Nova York no hi ha cap carrer com la Diagonal, ni com el Passeig de Gràcia, ni com la Gran Via. La Quinta Avinguda, sense arbres, no és més ampla que la Ronda de la Universitat. De places veritables no hi ha més que la de Washington, que no és tan gran com la de Catalunya. Les altres són els espais que deixa Broadway en trencar esbiaixadament la quadrícula.

»Times Square a la nit és una brasa de foc. Masses compactes de llums en moviment et produeixen un efecte fascinador. Però al capdavall de Broadway i gairebé sota la Quinta Avinguda, estan a les fosques en comparació de la Gran Via.

»Però aquesta preocupació provincial de veure sempre les coses segons una mesura cordialment preferida, és una de les moltes que destorben de veure res. Quan et passeges per Nova York sense pensar en cap altra ciutat del món, t'atrau, se t'enduu en un vertigen d'activitat. Aleshores els *skyscrapers* se t'apareixen com les més atrevides creacions de la supèrbia humana i Nova York com l'eina de treball més gegantesca, útil i confortable.

Es comprèn que una conversa així no acabaria; Pere Coromines porta del seu viatge a Cuba i Estats Units tal quantitat de visions i observacions, que són matèria per tot un llibre.

Com que Pere Coromines és fonamentalment un home de lletres, sospitem que d'aquest viatge en sortirà, si no un llibre, algun assaig.

No sabem si l'escriurà o no, encara que ho desitgem. De moment, li hem demanat, després d'haver-nos llegit les notes que en té preses en els seus carnets, que ens en vulgui donar unes quantes sobre els negres de Cuba, per a ésser publicades a MIRADOR. La seva resposta no ha estat categòrica en cap sentit, però ens sembla que podem creure en l'afirmativa.

J. S.

URODONAL
neteja la sang intoxicada per l'ácid úric
L'URODONAL es un bon preparat d'acció eficaz i el recomano amb frecuencia.
DR. A. PI SUÑER
Catedràtic de Fisiologia de la Facultat de Medecina de Barcelona
GRÁFIC INDICADOR DELS LLOCS A ONT ES LOCALISA EL REUMA

Nosferatu
GRAN GUIGNOL-FILM SONOR

Feu fer els vostres gravats en la
UNIÓ DE FOTOGRAVADORS
CORTS, 481 : Telèfon 33421

(c) Ministerio de Cultura 2006

LES LLETRES

Caricaturista en doble

L'art de la caricatura no existeix sense esperit literari. Caricatura vol dir deformació, i una deformació corresponent a una intenció moral i crítica. La caricatura d'un personatge, per exemple, és el retrat del seu físic, en funció del seu moral; el joc d'expressions, els gestos, en certa manera ja ens «caricaturitzen»; però és d'una manera insuficient i dispersa a través del temps. En canvi, la línia i el color tenen més flexibilitat i sintetitzen més. De la mateixa manera que alguns artistes plàstics volen donar la idea del «moviment», vol donar la idea de «vida» i de «crítica d'aquesta vida».

I la idea d'analitzar la moral i el caràcter dels objectes, i donar-ne una síntesi crítica és literària per excellència. No pot ésser altra cosa.

Per això nosaltres, quan ens trobem davant del cas d'un caricaturista que, a la vegada, és un bon literat, no en sentim gran sorpresa; el cas monstruós fóra el contrari.

Però el bon sentit obliga a fer un aclariment: *de fet*, no existeixen gaires caricaturistes que despuntin com a literats. I és que els manca l'ofici. Tota la seva literatura es queda dintre de la intenció i com embeguda dintre del dibuix.

Per això, també, com més culte és un país, els seus caricaturistes són més donats a la literatura. L'exemple més esclatant és Thackeray. Es sabut que, abans de tot, era un caricaturista; d'ací va brollar-li la vena literària, una de les més saboroses de l'Anglaterra del XIX.

Aquí, diferències guardades, se n'ha produït un cas: el de Jaume Passarell amb el seu llibre *Cent ninots i una mica de literatura*.

La literatura de Jaume Passarell és ben bé de caricaturista internacional. Aquell encert a trobar el detall característic i saberlo descabdellar, prescindint de tot allò que és accessori o contraproduent. El gust per les metàfores grotesques; hàbilment ponderades; una tendència a deixar cadascuna de les composicions ben començada i acabada, de manera que totes les divagacions de la imaginació vagin supeditades a una fantasia central; el tallar les frases en faceta i els pensaments en punta; i, finalment, l'art de cloure els capítols—en aquest cas retrats—amb una línia de moviment, aparentment perduda i indefinida; però, si us la mireu de la vora, acabada i resolta.

Manuel Fontdevila i Jaume Passarell.

Una altra cosa remarcable en l'obra comentada és l'estil; un estil completament parlat, suggestiu del gest i de l'expressió, un rostre que parla i d'uns ulls que brillen o que s'esborren. Un estil acabat de sortir de l'home, una paraula encara tèbia, com el pa recent eixit del forn. Es inútil que busqueu dintre d'aquelles dues centes pàgines un sol moment d'afectació, un passatge de cartipàs, de llibreta, o de quartilla. I, malgrat això, tampoc hi ha desmanegament ni deixadesa.

Un altre encert del caricaturista-escriptor, és haver-nos estalviat aquell reguitzell de frases fetes que acostumen a servir-nos els escriptors que volen ésser «naturals». Aquest darrer procediment, en comptes de donar naturalitat, produeix vulgaritat. La vulgaritat és una afectació ingènua i pejorativa, però, fet i fet, una afectació, una exageració com qualsevol altra; la missa negra del preciosisme. Però quan un autor té prou vigoria de llenguatge, no necessita aquests expedients rònecs. En comptes de frases fetes, en fa que són tan naturals com les del folk-lore, amb la diferència que són més «natives» i, sobretot, més avinents i escaients, com cosa feta a mida.

No endebades Jaume Passarell és de Badalona, ciutat on es parla un dels barcelonins més pur; no tan solament de lèxic, sinó d'estil, d'ànima lingüística; és contraposat al barceloní de terra endins; és una parla que té totes les gràcies del bell barceloní amb una punta de rebeldia i d'alegria marinera. Un dels matisos més simpàtics de la nostra parla. Pompeu Fabra ja sap el que es fa residint a Badalona.

ROSSEND LLATES

PONCHE Chaco
ENTONA EL COS
PER A LES NITS FREDES
NUTRITIU
AROMATIC
DELICAT
Després del teatre, prengui
PONCHE Chaco

Nosferatu
GRAN GUIGNOL · FILM SONOR

POESIA

Mazade, Magallon

Dos amors se la disputen: uns esposos, funcionaris de laboratori, i els Don Juan una mica bohemis; si ho preferiu, els nòrdics i els mediterranis. Aquests acaben de dur-se'n una victòria que podria marcar una conquista. Fernand Mazade emprenent amb la lògica i el raonament que anexen les conviccions, i amb la flama que dóna zel als assalts, una rehabilitació de la poesia—«do impossible de reemplaçar per l'estudi i el treball» i un elogi de la predestinació. En la instrucció del procés de l'artificial i de la creació irreal contra la inspiració i la naturalesa, Fernand Mazade aporta una declaració, la de Virgili, per la mitjanceria de Xavier de Magallon, que publica a la Librairie de France la versió poètica francesa de les *Bucòliques*. Per sort, la teoria és ací justificada per l'exemple. Magallon, llatinista de quaranta anys, està doblat d'un rural i triplat d'un provençal, susceptible doncs de transvasar les seves pròpies sensacions en el motllo dels versos llatins. Això pel que fa als elements lingüístics en joc. Però, d'altra banda, Magallon és un poeta nat. El crec dotat de prou de lloable peresa per somiar els seus versos abans d'escriure'ls. No és pas d'aquells poetes que deslliuren un poema sense que els hàgim vist prenyats del menor pensament poètic. Magallon escriu en vers a intermitències—en els moments en què el foc diví cremant els seus lligams amb la terra l'alça cap al cel. D'altres han abaixat la poesia a la baixesa d'un ofici continu, lucratiu, transigent, destinat a l'aparador, reemplaçant la virtuositat de la rima amb jongleries d'idees i equilibris de paraules i se'ls veu encarcarats sempre com per sostenir l'afirmació de llur professió de poetes.

André Cayatte

D'ençà que la poesia descarrila, tornem a la prosa, sovint més poètica quan un jove prova una prefiguració de l'aventura que porta dintre seu, com aquest *Artaban* de Cayatte (La Renaissance du Livre). Tristan, Juliette i Méphisto reunits com a símbols. Però l'home no abdica pas. Cayatte estima que novella significa poesia de personatges inventats i descripcions de la vida novellada per la visió fantasista, és a dir, sincera, puix que està sota la llei de l'inconscient. Poesia és també franquesa; per exemple, aquest elogi de la paraula, no en si, sinó per la mentida: «La funció més gran de la paraula». Pàgines d'aquest diari, com per exemple les de l'evasió que ha d'ésser la finalitat de la poesia, desembarassen el camí d'aquest escriptor i indiquen la seva ruta.

Paul Claudel

Le Soulier de Satin (Nouvelle Revue Française) m'ha fet l'efecte d'una revista del Folies Bergères. Aquests dos volums, d'aquells que hom es guarda per llegir a part de l'actualitat, quan s'han refredat en llur novetat, contenen potser «la poesia de les incompatibilitats». La separació que hi ha entre el somni i el que n'ofereixen les diferents *mises en scène* orientals, occidentals, espanyoles amb llurs desbordaments castellans i aquesta tendència antiatenenca que no deu ésser altra cosa que l'enyorança de la boira en un lionès con Claudel. Tanmateix si es posés una mica d'ordre en aquest garbuix, en sobrenedarien una sèrie d'etapes poètiques.

Exotisme

Ja que som en aquesta poesia del que és incoordinat, del que és rar i del que és destructiu, citaré la traducció tan cursiva de *Rapace* (N. R. F.), d'Ilya Ehrenburg, «la als brutals, cant de vigor maleït.

I també aquesta *Vie de Dostoievski*, per la seva dona. Es d'un d'aquells títols que es prou posar-los sobre la corda de la lira perquè es transformi en metxa explosiva i aparegui el món dels paradisos prohibits.

Altrament, llegint el *Journal intime de Raskolnikov* (Plon), he retrobat aquella amarga i cruel força lírica de *Crim i Càstig*, de la qual és la primera versió.

Quant a originals, confesso haver llegit, amb un plaer complicat de despaïsament, *Malaisie* (Stock), que es mereix el Premi Goncourt que ha tingut i en la qual un colonial, Henri Fauconnier, ha col·locat el desencant de la realitat exòtica, i per tant la poesia de la creació imaginativa. Són mentida que il·lumina com una làmpara, els paisatges en què ens entretenim esperant el misteri quan el sol ha desaparegut del cel.

Reflexió que vindrà igualment a la idea dels lectors d'aquesta *Anthologie coloniale* (Peyronnet), deguda als Marius Ary Leblond. De Bougainville i André Chénier a Duhamel. Tanco aquest bell llibre: massa aire perfumat ha entrat al meu cap. París se'm torna intolerable...

ADOLPHE DE FALGAIROLLE

Extrems lírics de l'any

A CARLES RIBA

L'anyada lírica — 1930 — s'ha desenvolupat entre dues actituds extremes. Una, que defensa un lirisme regit per un control rigorós de la Intel·ligència—Agustí Esclasans: *Segon llibre de Ritmes*. L'altra, que cerca la creació mitjançant una pura actitud d'intuïció sensible, incontrolada—Sebastià Sànchez-Juan: *Divagacions*. Al centre, presidencial, Josep Maria López-Picó—*Represa de la primera ofrena*—en una madurada consciència d'equilibri.

Sebastià Sànchez-Juan

Tanmateix aquest triangle de posicions líriques pot assolir una categoria universal i significativa. Simbolitzar l'eclèctica ambició de la poesia d'avui que oscil·la entre l'exacta mesura d'un Valéry i la desfermada fantasia d'un Eluard; entre la dura precisió d'un Guillén i la lliure concepció angèlica d'un Alberti. Fins i tot, les línies que marquen aquestes actituds poden desvetllar la polèmica sobre el combat étern de la Sensibilitat i la Intel·ligència com a matèries primes de poesia, amb capacitat d'excloure's mútuament. El tema, però, en la seva envergadura còsmica no pot pas ésser objecte del nostre temps estricte. Sinó, més aviat, l'assenyalament de com ha estat acomplida la realització lírica d'aquestes actituds.

Agustí Esclasans presenta un nobilíssim cas de *memòria*, en el sentit de continuïtat exacta del pensament inicial. Aquesta fidelitat al mot d'ordre del seu sistema—que no és pas exactament el mot d'ordre del seu temperament—se'ns apareix alhora com una formidable prova de confiança en si mateix i de fervor per la doctrina de la Intel·ligència, que no sabríem estar-nos de relacionar amb les concepcions orsianes unitaristes susceptibles d'una vivificació constant. Podríem, evidentment, trobar contradiccions en la seva línia de conducta; alguns contes, algun fragment poemàtic; àdhuc la seva tasca de traductor: Baudelaire, Constant. Exceptuem el magnífic *Happy hipocrite* i d'altres. Però presideix tothora les conviccions sistematitzades.

La poesia d'Agustí Esclasans és una poesia de base verbal. Es el verb qui crea la poesia; es tracta, doncs, d'una amplificació del concepte renaixentista de la *rima creadora*. Ell diu en començar el Ritme 36: *orgia dels mots, dissimul del misteri mecànic...* El verb es llença sonorament amb un redoble de timbals solemniosos. Ritme èpic, potser massa sorollós per a les afinades constatacions líriques. La imatge, la creació poètica resta tothora superbament embridada—talment un cavall violent—per la cadena rítmica. Això que, mentre llegim, pot arribar a afadigar-nos, se'ns apareix—conjuntament—com un espectacle magnífic de control implacable, serè.

Diríem, però, que el poeta es mou anguniadament en mig de la seva pompa verbal: *Orgia dels mots: tot un món de somriures de flama—no és prou per omplir de clarors una espluga tan fosca* (Ritme 36). Es, evidentment, el verbalisme que ha pres una preponderància excessiva. I la pren, no pas en la realitat objectiva de cada poema, sinó en la visió subjectiva de cada lector. Hi ha una quantitat de lirisme aeri, lluminós, desligat de lligams sensibles, poètic; però queden ofegats, als ulls del lector—diríem a l'oïda del lector—, per la cataracta del verb. Alguna vegada parlant de la poesia d'Agustí Esclasans, he dit—i segurament em recordava d'allò que els arbres no deixen veure el bosc—que els ritmes són una mena de teló metàl·lic. Una reixa de sonoritats, tan enèrgica, que no deixa veure ben bé el que hi ha a dins.

Ara podria repetir-se això mateix. Hom podria parlar, a més a més, de la monotonia del ritme anapèstic adoptat sistemàticament. Hom pot agafar-se a l'exemple dels grecs i els llatins que, efectivament, construïen una poesia de base rítmica. Cal tenir en compte, però, que els poetes clàssics tenien un joc rítmic per a cada gènere, i els era impossible construir una elegia amb un peu èpic.

Amb tot, no sabríem estar-nos de situar la presència lírica d'Agustí Esclasans com un dels fenòmens literaris més interessants de Catalunya.

A l'extrema dreta. A l'extrema esquerra, un llibre de Sebastià Sànchez-Juan: *Divagacions* (Eds. *La Revista*). Tot allò que és controlat al llibre de l'Esclasans és ací en una desfermada llibertat. El poeta s'ha limitat a anotar les sensacions rebudes en instants d'hiperestèsia lírica. A penes, si als primers poemes, la rima cavalca les puntes dels versos despentinats, estranyament lliures i plàstics; amb unes breus, àgils notes de color violent, i de vagues intuïcions imprecisables. La subconsciència actua però en mig de sensacions de coses externes. Amb tot s'hi copsa l'èxtasi líric, angèlic.

No creguéssim, però, que desapareix una lúcida vigilància, que fins i tot—de vegades—arriba a transformar-se—lamentablement—en ironia. Els extrems es toquen. Als Ritmes de l'Esclasans trobaríem la petjada subconscient malgrat els seus escarafalls antisobrerealistes. Aquí trobem un sentit intel·ligent que presideix àdhuc els moments més embriacs del vers; les notes que acompanyen el llibre ens donen la clau d'un procés mental treballadíssim.

Hi ha, però, una gran quantitat de poesia rendida, desmaiada en els versos de Sebastià Sànchez-Juan. Poesia d'alta tensió transportada en una vaga somnolència que no es deixa perdre la depuradora vigília.

Això—Agustí Esclasans, Sebastià Sànchez-Juan—als extrems de l'any líric. Al centre, presidencial en una madurada consciència d'equilibri, Josep Maria López-Picó. *Represa de la primera ofrena*: Vint-i-set sonets perfectes com vint-i-set columnes exactes.

GUILLEM DIAZ PLAJA

Acaba de sortir un nou llibre de Víctor Català
CONTRALLUMS
(Narracions)
Un magnífic volum de 330 pàgines: Preu, 5 pessetes
Administració i venda:
Llibreria Catalònia
17, Plaça de Catalunya, 17

Nosferatu
GRAN GUIGNOL · FILM SONOR

CAMISERIA FITÓ BARCELONA
NOVETATS EN CAMISES
Jaume I, 11
Telèf. 11655

Evitareu intervenció de mecànics adquirint una
TORPEDO 6
FORTA i APIDA
Una meravella de la tècnica alemanya
Albiol G. i Riera S. A.
Passeig de Gràcia, núm. 42 - Telèfon núm. 15345

Breument, presentació de la pel·lícula-cim de la producció espanyola:
PRIM
BALART & SIMÓ
Aragó, 249

Esperanto, Alemany
Italià, Francès, Anglès, Espanyol, Xinès, Rus
Linguaphone
Fonogrames elèctrics
Llibres de text i traducció il·lustrats i correctíssims
Solució meravellosa per a alumnes i per a professors
No perdeu més temps. Informeu-vos tot seguit
Si voleu aprendre seriosament
Demaneu avui mateix prospecte gratuit al
LINGUAPHONE - Apartat 319
Carrer València, 245 - BARCELONA
Nom
Carrer
Ciutat

(c) Ministerio de Cultura 2006

I EL TEATRE

A L'ORFEÓ CATALÀ

"Poema de Nadal"

Abans d'anar a l'Orfeó, En Sagarra es va fer la toaleta a la penya de l'Ateneu, el lloc més resclosit de Barcelona — i dic resclosit en el sentit de reclòs —, indret apropiat per a la toaleta d'un divo. El dibuixant Pere Ynglada va fer-li el plastró de la corbata, un plastró amb concavitats i reflexos de fulla de col, detall commovedor en la indumentària del poeta, composta d'un jaqué molt ben tallat i el plastró dessusdit sostenint el rostre més afable coronat per la clepsa més important i expressiva de Barcelona.

En arribar a l'Orfeó, el poeta fou conduït a un lloc que, com veurem més avall, és la sagristia del Palau de la Música Catalana, indret auster decorat amb unes rajoles de color ofensiu i calefaccionat amb un radiador modernista, de color de xocolata, únic a Barcelona. Entretant, la senyoreta Callao cantava de la millor manera del món les cançons més melodioses i tendres del món sobre temes nadalencs que el poeta i el cronista escoltàvem devotament des de la sagristia.

Quan la senyoreta Callao va haver callat, va començar la lectura del *Poema de Nadal*, de Josep Maria de Sagarra, l'obra més important del seu autor després d'*El Comte Arnau*, set cents versos que van fer molta impressió al públic, l'auditori més sagarrístic que pugui imaginar-se. Seria ociós parlar dels versos d'En Sagarra, cascada de música, de gran estrèpit, que haurieu dit que davallava d'aquell salze on canten aquelles nines sota la mirada vigilant del bust del senyor Clavé. I les nines teixeixen una garlanda que podrien haver deixat caure sobre el front del poeta.

Poema de Nadal és una de les obres més característiques d'En Sagarra, una obra que explica molt bé tot En Sagarra, aquest Sagarra tan humà i una mica sentimental del qual molta gent té una idea extravagant. Val a dir que el nostre poeta ha tingut la debilitat—l'única debilitat que se li coneix—de fer-se passar per l'home més pervers de Catalunya, facècia que només se l'han creguda el propi Sagarra i En Rucabado. La veritat és que En Sagarra no té res de pervers i que és l'home més bona persona de Barcelona. I si en dubteu, recordeu aquest *Poema de Nadal*, que segurament podreu llegir aviat. Ni fent comèdia, un home pervers, una mala persona, pot escriure aquest poema.

Dient això em sembla que entro a la substància del poema i del conjunt impressionant d'obres d'En Sagarra. Ho faig pel procediment perillosíssim de parlar de l'autor, tàctica que recentment, àmb motiu de l'estrena d'una obra a Novetats, es va prestar a la més ofensiva de les incorreccions.

Ens trobem, doncs, davant d'una obra que és un retrat moral perfecte d'En Sagarra. Hi ha en ella tot el poeta, tot el Sagarra bona persona i encara alguna cosa més, alguna cosa que potser En Sagarra no voldria que fos dita, però que és certa: la profunda religiositat d'un gran heretge i relapse.

El públic de l'Orfeó es va adonar de seguida del caràcter de l'obra, i quan l'autor obria el seu cor a l'auditori, l'operació era seguida per un devessall d'aplaudiments. En l'episodi del Rabadà el poeta gairebé es confessa davant del públic i aquest acte va ésser molt mocionant i premiat amb una ovació.

En Sagarra segueix creient que va fer passar alguna heretgia. Pretensió vana! Aquesta suposada heretgia es troba en el magnífic passatge en el qual el poeta diu que tots els camins menen a Roma, perquè a Roma hi ha totes les essències del bé i del mal, de la caritat i del crim, mentre que a Betlem només hi mena un camí. Per-

fectament! Qualsevol censor eclesiàstic li deixaria passar amb agraïment un concepte tan devot que ni arriba a l'anti-clericalisme. Es necessitaria ésser un Bagueny dels més baguenys del món per esquinçar-se les vestidures a la lectura d'aquest passatge.

Encara més. D'una manera no pas vaga el poeta reconeix la divinitat de Jesús. Em refereixo a la part del poema en la qual es diu que milers de nens que neixen cada dia vénen a augmentar el cens d'aquesta pobra humanitat, però que l'esdeveniment del portal de Betlem no és pas com els altres i que d'infants com aquest Infant no en neixen cada dia. Què voleu més! Voltaire hauria vomitat. La incapacitat blasfematòria d'En Sagarra és manifesta. Per alguna cosa En Just Cabot diu que els renecs que usa En Sagarra són artificials.

Haurieu dit que el públic de l'Orfeó coneix el doble aspecte d'aquest poeta religiós i heretge. Haurieu dit que les senyores—moltes noies i mamàs en plena primavera—, en contemplar el poeta que les commovia amb l'evocació del poema de Nadal, pensaven amb el conegut heretge Josep Maria de Sagarra. I haurieu dit que aquesta paradoxa augmentava la simpatia envers el poeta. I entretant, abans del pinyol que es presentava sovint, la mà del poeta s'enlairava i es gronxava prodigiosament com les palmères *chamaerops*. I hi havia gent que plorava. I, cap al final del poema, en veure l'heretge Josep Maria de Sagarra al peu de l'escena del portal de Betlem pintada per Josep Obiols mentre de dintre estant tocaven *El Noi de la Mare*, pensava que per veure un espectacle així el cronista hauria ben pogut pagar la butaca.

En tornar a la sagristia de l'Orfeó vaig felicitar efusivament el poeta i vaig dir-li que sortia tan edificat de l'espectacle que era una llàstima que el nostre illustríssim prelat no n'hagués tingut notícia perquè segurament hauria concedit cinquanta dies de perdó.

Naturalment, En Sagarra no volia que fos dit.

—Si heu de dir això—va respondre—feu constar que sóc ateu.

Ja està dit. Josep Maria de Sagarra és ateu, un ateu-cristià exemplar únic al món.

—Es que, sabeu?, tot això de la Bíblia i dels jueus em fa molta impressió.

Ell que vagi fent! Hi ha tantes coses que conquisten per la banda poètica i decorativa!

Va començar a arribar gent a felicitar el poeta. Els senyors Joaquim Cabot i el mestre Pujol tan homenatjats, el mestre Gibert i el mestre Llongueres que va dir frases molt enlairades. Ho fes perquè acaba d'assistir a un espectacle tan devot, li semblava al cronista que la gent parlava d'una manera molt amable i untuosa i que aquell local devia ésser la sagristia de l'Orfeó Català.

MANUEL BRUNET

ELS MUSICS D'ARA

HANNS EISLER

Entremig de tants de músics joves que comencen a fer l'ullet a les formes «clàssiques», als estils passats, ai las!, tots ells més agradables que el del present, i entremig dels que només senten aquest present en funció del «demà», vet aquí un músic que es troba com el peix a l'aigua en el seu temps. Un músic d'ara, en tota l'accepció de la paraula. Impossible d'imaginar en una altra època que la nostra l'home i el músic Hanns Eisler. Si hagués pogut triar, esteu segurs que hauria triat aquesta i no cap altra. Li ve feta a mida, i pocs músics hi ha que facin tan bon acord amb el seu temps.

No crec que l'espècie d'oratori comunista que acaba d'estrenar a Berlín, ni els seus chors revolucionaris, siguin composicions que puguem esperar veure en el repertori dels nostres orfeons. Els nostres orfeons fan els desentesos davant d'obres més «aptes» de la producció choral contemporània. Però per si algú en vol pendre nota; per si algun pianista vol pendre nota de la sonata d'Eisler, o de les seves peces per a piano; per si alguna *liederista* es vol atrevir als seus curiosos *Retalls de diari*; per si un grup de gent que fa música a casa seva vol pendre nota del seu *Palmström*, una sèrie de *lieder* amb flauta, clarinet, violí i violoncel, sobre poemes d'aquell estrany poeta que es deia Christian Morgenstern, etc., etc., parlem, si us plau, d'aquest home nou per nosaltres. Totes les seves obres són publicades fins ara a la Universal Edition de Viena.

Es un xicot força interessant aquest Hanns Eisler. Sota un aspecte tendre i inofensiu, amb els seus ulls blaus que no delaten el jueu, amb les seves ulleres d'or i la gran calba rosada d'un *privatdozent* tímid i de maneres enguantades, és un terrible demagog, un home d'una malícia que fa esparverar. Davant d'una persona desconeguda reacciona com el gos davant del gat. La primera vegada que parleu amb ell, podeu estar segurs que un instint infallible li farà anar a descobrir el tema que li permeti molestar-vos més copiosament i dir-vos les més grosses impertinències. Atacant i esgarrapant, però, ell va prenent el pols a l'interlocutor. Es un sistema que es pot arribar a fer molt desagradable i que no és bo per a tothom. Però qui l'ha resistit bé en treu profit, troba l'home dolç que és l'Eisler en el fons, l'excellent camarada, d'una lealtat i d'una sinceritat a tota prova. El dia que el vaig conèixer, era sortint de la classe de Schönberg, recordo que ens vàrem barallar furiosament a propòsit de... Proust. Si haguéssim portat pistoles, hi hauria hagut un duel. Ens vam separar renyits després de dir-nos quatre fàstics. A l'endemà ens allargàvem les mans per damunt d'un mal teclat de piano de dispesa, després de tocar-hi a quatre mans, tres o quatre simfonies del nostre difunt collega Beethoven. Les quals, dit sigui de passada, van acabar per alarmar i sublevar tota la dispesa en pes. Nosaltres, però, ens havíem tornat a entendre.

Aquest home curiós té tres grans passions: el *kirsch*, la Música i la Revolució. O al revés. La música, en tot cas, ocupa sempre una posició central. Hi arriba per l'un o per l'altre extrem. Però una vegada hi és, la sortida única i obligada és la propaganda, l'acció social. Amb el seu rabiós anti-individualisme, farcit de doctrina marxista, és l'enemic més implacable de l'art per l'art de la nostra música «burgesa». La música—argumenta l'Eisler—és la més social de totes les arts. Sense societat no hi ha música, i sense ideals collectius no hi ha societat. Només en les èpoques de grans ideals socials hi ha pogut haver grans músics. Beethoven, el Beethoven protegit per l'arxiduc Rodolf i pels grans senyors de l'aristocràcia austríaca, va ésser el cantor de la Revolució, de la fraternitat universal, dels Drets de l'Home. Wagner mateix, el més gran músic burgès, ha estat enlairat per l'onada que va enlairar la gran burgesia industrial i capitalista alemanya, amb els seus ideals imperialistes. Però avui, per a qui s'ha de fer música? La classe social dominant es troba a la defensiva, no té ideals i la seva força la posa únicament al servei de la pròpia conservació. Per això, el músic que no pot fer música per una societat sense ideals, que no és societat, fa música per a ell mateix, per a ell tot sol. I, en conseqüència, l'individualisme més desenfrenat ens havia de portar necessàriament a l'híbrida situació musical actual. *Ergo*: la música, avui, només pot deixar d'ésser el refinat però estèril exercici d'estetes, el cultiu de privats sentiments de luxe

que ha arribat a ésser, i assolir una nova transcendència social, posant-se al servei dels ideals d'una societat futura. I com que la força activa, de propaganda, de la música, reclama la paraula com a complement necessari, vet aquí per què Eisler, d'uns anys ençà, ha abandonat la música pura, per no cultivar sinó el chor, el *lied*, l'oratori, el film sonor i el teatre, en el qual és avui un dels principals collaboradors de Piscator.

Hanns Eisler juga, en efecte, un paper dels més singulars en la vida músical actual. Sense figurar gairebé mai en els programes de concert «burgesos», és un dels compositors joves les obres del qual assoleixen major nombre d'audicions avui a Alemanya. Procedent de l'escola schönberguiana i posseïdor d'una tècnica de les més subtils i de més fina qualitat espiritual, ha evolucionat darrerament cap a un estil vocal d'una simplicitat i d'una concentració lapidàries. Els seus chors, deixant a banda la seva eficàcia de propaganda, que no m'interessa, tenen una força musical impressionant. I el que fa més impressió és que, sense falsificar mai l'estat actual dels materials sonors, dins de l'evolució atonal, arriba a una extraordinària plasticitat temàtica i a una coherència harmònica que revelen l'audició més lúcida, per part del compositor, i convencen immediatament de la facilitat d'assimilació i d'execució d'aquesta música per part de les masses populars a les quals van destinades. L'empenta agressiva d'alguns chors «per cantar pels carrers» o el mordent satíric d'alguna paròdia del lirisme orfeònic a base d'efectes de boca tancada i de campanetes la *bim, bam*, estan realitzats amb una intensitat d'expressió musical i una força persuasiva que fan callar totes les objeccions. Musicalment, almenys, us deixen absolutament convençuts.

L'oratori polític que acaben d'estrenar a Berlín Eisler i el poeta Bert Brecht, una obra per a chor, quatre solistes que discuteixen entre ells i amb el chor, un petit conjunt d'instruments de vent i bateria de percussió, ha estat cantat per un chor d'obrers que l'han estat assajant durant uns quants mesos a hores lliures. La impressió de l'obra i de l'execució—al dir dels presents—ha estat formidable. H. H. Stuckenschmidt, un dels crítics alemanys més solvents, arribà àdhuc a constatar la revelació d'una obra de caràcter *profètic*. Encara que l'afirmació sigui molt arriscada, de totes maneres preneu nota, si no de la profecia, del nom de Hanns Eisler.

ROBERT GERHARD

El Teatre Líric Català

La temporada de teatre líric català, segons sembla, ja és un fet. Això, malgrat que l'actor Llimona, el seu animador, es passegi amunt i avall de la banda esquerra del Parallel, l'aire atrafegat, el caliquenyo apagat a la boca, acompanyat d'un *botones* que, vist de lluny, fa l'efecte d'un almirall que encara no ha fet la creixença, i amb una gran placa de metall damunt del pit que diu: «Teatre Líric Català».

Hi ha el contracte del teatre—el Nou—firmat, i gairebé la companyia, sencera, contractada. La temporada començarà el 15 de gener. Es representaran, exclusivament, obres catalanes. No serà com les dues altres vegades—quan *La cançó d'amor i de guerra*, i *La Legió d'honor*—que es barrejà el repertori castellà i el català indistintament. Aquesta vegada, sembla, serà una cosa seriosa.

—Tenim obres, i probablement, algunes d'aquestes, de molt èxit—ens diu l'animador.

«Heus ací la llista. Començarem amb *La Cançó de les Roses* (dos actes), de Francesc Oliva i música del mestre Lambert. Després posarem *La Veremadora*, de Víctor Mora, amb música d'En Martínez Valls. *La Falç*, de Lluís Capdevila, amb música del mestre Blancafort.

—Es un compositor nou?

—No. Ha fet molta música simfònica. De passada és l'amo de l'Hotel Blancafort de La Garriga, on es menja esplèndidament.

—L'heu sentida aquesta música?

—Sí. I és bona. Però potser resultarà massa simfònica. *Els Xiquets de Valls*, dos actes, de Víctor Mora, amb música del mestre Fanés. *L'hostalera dels ulls blaus*, de Francesc Madrid i Salvador Perarnau, amb música dels mestres Godés i Demon. Una reposició important: *De la Terra al Sol*, adaptada per En Madrid i En Solsona. Altra: la farsa lírica en dos actes de F. Coll i Britapaja: *Robinson petit*. *L'herència del Rei Bonet*, d'En Madrid i En Solsona; per ara no hi ha música. Una estrena important. La d'una obra d'En Josep Maria de Sagarra amb música del mestre Amadeu Vives, el títol de la qual no es pot donar perquè encara no és definitiu.

—I aquesta l'estrenareu?

—En tenim moltes ganes. Per altra part, el mestre Vives s'ha compromès formalment a donar-nos-la. Comptem també amb una obra de to rus original de Víctor Mora i musicada per Martínez Valls, la qual encara no té títol. Altra: *A l'ombra de Montserrat*, de Francesc Oliva i música del mestre Daniel.

—En aquesta llista manquen alguns noms importants i algun títol; per exemple, *La baldufa d'or*.

—Es clar. Però heu de tenir present una circumstància. I és la forma com es munten ací les campanyes de teatre. Es lamentable. Per ara, no té adob.

* * *

L'actor Llimona, que és un home bregat en teatre, té uns grans propòsits. Manca veure, durant el transcurs d'aquesta temporada de líric català que s'apropa, si aquests propòsits correspondran a la realitat. De moment, cal concedir-li un marge de confiança.

I de passada, cal dispensar-li que les dues vegades que ho ha intentat s'hagi limitat només als entreteniments. La reincidència aquest cop—a la tercera va la vençuda—seria francament recusable.

JAUME PASSARELL

Nosferatu
GRAN GUIGNOL · FILM SONOR

GRAN TEATRE DEL LICEU
Avui, dijous, 8 de gener, a les 9. 26.ª de propietat i d'abonament corresponent a dijous. 3.ª i última representació de l'òpera en 4 actes, d'Ambroise Thomas:
HAMLET
Comiat de la cèlebre cantant:
MERCÈ CAPSIR
amb l'actuació dels eminents artistes: ANGELA ROSSINI, JOHN BROWNLEE, LUCIANO DONAGGIO.
Mestre: ANTONINO VOTTO.
Dissabte nit, 1.ª representació d'AIDA.
ES DESPATXA A COMPTADURIA

Nosferatu
GRAN GUIGNOL · FILM SONOR

Teatre Català Novetats
Companyia catalana, direcció: CARLES CAPDEVILA
Avui, a dos quarts de 4: L'espectacle del dia
Els Pastorets
amb l'arribada dels Sants Reis, que obsequiaran els nens i nenes que assistiran a l'espectacle
Nit: TERTULIA CATALANISTA.
Demà, estrena de l'obra en un acte de M. Gifreda:
L'anònim blau
Aviat: La senyoreta porta el volant, d'Avelí Artís.

Josep Mojica
l'ídol de la pantalla sonora
Ladrón de amor
Producció FOX en espanyol que es projecta a
CAPITOL

Nosferatu
GRAN GUIGNOL · FILM SONOR

Teatre Català ROMEA
Companyia catalana VILA-DAVI
Avui, dijous, tarda,
Els pastorets a Betlem
Nit, a les 10,
Això és la glòria
i estrena de la comèdia en 3 actes, d'André Charmel, adaptada al català per Francesc Madrid,
Tres maneres de parlar

MUNOZ SECA us farà riure
Un hombre de suerte
per Roberto Rey i Rosario Pino
Cura el mal humor
La pel·lícula que admira tot Barcelona
Es un film PARAMOUNT amb cançons i diàleg en espanyol
Paramount Films

RESTAURANT I VENDA DE PEIX, OSTRES MARISC
BON TEMPS
7, QUINTANA, 7. - TELEF. 16102
Entre carrers Ferran i Boqueria

(c) Ministerio de Cultura 2006

EL CINEMA

EL NOSTRE PROGRAMA DE DEMA

D. W. Griffitth=K. Vidor

En una revisió del cinema mut és impossible prescindir de l'obra de D. W. Griffith. Incontestablement ha estat ell, durant una pila d'anys, el campió de la cinematografia universal, i el cinema deu bona part de la seva riquesa actual a aquest artista genial. M'he referit tantes vegades, des d'aquestes mateixes pàgines, a la tasca de D. W. Griffith, que fóra imperdonable que ara hi tornés, si la circumstància de presentar MIRADOR en la seva sessió de demà un film d'aquest autor no m'excusés en certa manera d'aquest ràpid comentari.

Moussignac ha parlat de Cimabue a propòsit de D. W. Griffith. Ampliant la imatge, podria dirse que hi ha entre els bons films d'aquest autor i el cinema tal com el veiem en *I el món marxa*, la mateixa relació que notem entre els primitius italians i els mestres acomplerts del Renaixement. Aquests signifiquen damunt dels altres—els contemporanis de Cimabue—un innegable progrés material, semblen haver reflexionat damunt de l'experiència dels seus antecessors i es presenten dotats d'un domini de la tècnica que dóna als seus fruits l'aparença d'alguna cosa perfecta i definitiva.

Els films de la bona època de D. W. Griffith donen avui també la impressió d'alguna cosa sobrepassada, i amb tot, no oblidem que la poesia, el mateix en el cinema que en la literatura, pot evolucionar, però no progressar. El món de l'art no té res a veure amb el temps i el progrés; no afecta sinó la matèria, l'instrument, i per això les *gaucheries* inherents a films com *Flor d'amor* que veureu demà, no atempten per res al valor substancialment poètic de la producció. Per altra banda, quan D. W. Griffith filmà *Flor d'amor*, ho havia inventat tot —llevat del moviment de la màquina, del qual, almenys en aquest film, no fa cap ús—, i d'aleshores ençà el cinema no ha fet, essencialment parlant, cap progrés. En fotografia s'ha fet dúctil, els actors entrenats s'han mostrat capaços de certes fineses expressives que l'autor de *Dues tempestes* no suposava aleshores; però, en definitiva, *Flor d'amor*, per tothom que vulgui penetrar-lo, és un film gens endarrerit.

Del film de Griffith «Flor d'amor»

A més a més, despullat de totes les tramoies actuals, de totes les seduccions sensuals que salvaguarden el cinema actual de la fatiga dels espectadors, de la perfecció de la màquina que dispensa de pensar, D. W. Griffith no pot defensar-se amb subterfugis; no compta, per tal de conquistar-nos, sinó amb la seva pròpia puixança poètica.

Flor d'amor és una ficció novellesca emmarcada en els mars del Sud. El mateix que en *Ombres blanques*, l'acció es desenvolupa en el Pacífic, i Griffith, encara que a correcuita, ha mirat aquelles coses i sembla haver-hi deixat com la pàtina de la bellesa que porta dins d'ell.

Connexió de les escenes, emplaçament de la *camera*, utilització dels primers plans, d'aquella manera que ell ha inventat i ha llegat als altres.

* * *

Han passat deu anys... Lubitsch, Murnau, Sternberg, Borzage i tants altres que podríem citar, que han portat el cinema a l'eminent dignitat actual. Per damunt de tots, King Vidor, i per damunt de tota l'obra de King Vidor, *I el món marxa*, la darrera producció silenciosa rodada pel cèlebre cineasta.

Es el triomf de la simplicitat i el cinema que sembla arribar al termini de la seva trajectòria.

Amb poca diferència de temps, haurem tingut ocasió de reveure *I el món marxa* i de conèixer *Alleluia*. Si aquesta darrera és l'alba del nou art naixent, no vulguem creure que l'altra sigui el crepuscle d'una cosa morta. L'art que ens ha llegat *I el món marxa* ha de perdurar per sempre més. MIRADOR li ret homenatge en fer una revisió del cinema silent.

JOSEP PALAU

"Alleluia" a Barcelona

A un amic nostre—i tant, és de la casa—li preguntaven, després de la presentació d'*Alleluia*:

—Què n'ha dit la gent? Has parlat amb algú?

—Què vols que me n'hagin dit? Bé, molt bé—respongué.

I afegí, amb una punta d'insolència:

—Només em faig amb persones intelligents.

Constatem, amb gran satisfacció de tots, que el públic que dissabte a la nit omplia el Fèmina era compost en grandíssima majoria de persones intelligents i de bon gust. Es el públic que ens interessa i al qual, naturalment, ens dirigim, tot agraint-li la seva assistència.

Es clar que no faltà algun espectador, o francament insensible al film (prou pena té), o pertanyent a la mena dels que van de bòlid i no s'informen del programa, que va iniciar una protesta vergonyant, tot seguit ofegada per les persones intelligents.

Quedem, doncs, que dissabte al Fèmina hi havia el bo i millor de Barcelona i que, per tant, gairebé hauríem hagut de començar dient, com qualsevol repòrter sense imaginació: «El Fèmina presentava l'aspecte de les grans solemnitats», si no fos que en cap gran solemnitat cap cinema no ha arribat mai a presentar l'aspecte del Fèmina aquella nit. Hi havia els artistes i intellectuals més autèntics i el públic que s'interessa per les coses que valen la pena. Si pertanyéssim a l'espècie coneguda per cronistes de societat, ompliríem de noms aquestes columnes i sentiríem una admiració de rastaquèr pura sang davant de l'espectacle de la desfilada del públic. I això que no hi havia ni smokings ni faldilles més o menys parcialment llargues, indumentària desproporcionada per assistir a una sessió de cinema per bona que sigui.

King Vidor, la protagonista Nina Mae Mc Kinney i el jurista Oscar de Priest

L'únic que duia smoking era Josep Maria de Sagarra, encarregat de dir quatre paraules al públic. Les va dir, i no pas quatre, sinó quatre centes vegades quatre, que el públic va escoltar a despit de la impaciència de veure el film, agreujada per una avaria de corrent que prolongà l'intermedi.

* * *

El públic, el nostre públic, seguí la pellícula amb un interès que no minvà pas pel fet de projectar-se la versió original, sencera, amb els diàlegs en anglès de negre. Els altres dies, ha estat donada la versió arranjada per King Vidor mateix, en la qual els diàlegs són substituïts per acompanyament musical. El film conserva en aquesta versió el mateix interès i el mateix valor que en l'original, com han pogut apreciar els que han assistit a altres projeccions posteriors i han fet callar algun espectador impossibilitat de sortir-se dels arguments banals interpretats per petonejadors professionals.

* * *

Potser algú cregui que ens mostrem massa durs amb aquelles persones a les quals no ha agradat *Alleluia*. Creiem que l'hostilitat amb què fou rebut el film per part del públic de les sessions ordinàries, és filla d'una peresa espiritual, a la qual està massa acostumat i que, a més a més, és fomentada per la banalitat deliberada de gran part de films, encarats només a proporcionar a multituds desvagades un entreteniment que no requereixi cap atenció.

El fet és que les nombroses persones que veieren *Alleluia* en les sessions de prova, l'han tornat a veure, descobrint-hi cada vegada noves belleses que refermen l'excellent impressió primera. Estem segurs que no es tardarà molt a reconèixer totalment el valor d'aquest film. Exemples semblants hi ha d'això.

* * *

La presentació d'*Alleluia* constituí, en definitiva, un èxit. Malgrat totes les traves que l'empresa Cinaes, propietària del local, ens va posar per dificultar, no podent-la impedir, aquesta presentació, poguérem organitzar una sessió de la qual estem orgullosos.

Només una cosa no poguérem evitar, i és que Cinaes, que a fi de comptes sortia beneficiada de la sessió, com a propietària del local obligués a passar *Alleluia* les sessions de la tarda, donant-nos així una prova de desatenció i de les seves aficions a procediments dictatorials. Afortunadament, la nostra crítica de cinema està per damunt de misèries així, que tan poc diuen a favor d'una empresa de la qual no volem parlar. Però tenim la seguretat que el dia que en parléssim, interpretaríem el sentir de la gran majoria d'aficionats al cinema.

* * *

Parlem, ara, de la crítica. Diguem que la més desfavorable ha estat la de *La Veu de Catalunya*, a càrrec del senyor C. Gallart, empleat de Cinaes. L'esmentat redactor impugna la validesa de les opinions de «distingides personalitats», «homes destacats en les arts i les lletres», dient que van rarament al cinema i que no són tècnics. La primera afirmació és gratuita, ho certifiquem, i, a més a més, donats molts programes dels que ens serveixen, els que van poc al cinema ja saben el que es fan, aquesta temporada. Quant a la segona... es veu que això de la tècnica és la preocupació d'aquella casa periodística.

* * *

No podríem acabar sense complir el deure de manifestar públicament al senyor A. M. Ferry, de la Metro Goldwyn Mayer, el nostre agraïment per tot el que ha fet per nosaltres en aquesta ocasió, tan entusiasmat com nosaltres mateixos per un film del qual tots plegats no esperàvem—i no hem obtingut—res més que satisfaccions morals.

PANORAMA

La nostra sessió de demà

Després de l'estrena d'*Alleluia*, hem cregut de gran interès tornar a posar *I el món marxa*. Filles d'un mateix esperit, aquestes dues obres guanyen en confrontar-se mútuament. Després d'haver vist *Alleluia* veurem *I el món marxa* amb els ulls un xic modificats i, més entrats en la comprensió del talent peculiar a King Vidor, el seu darrer film mut ha de plaure'ns amb més raó.

* * *

Per a simplificar les qüestions d'Administració, totes les localitats estan a la venda al Cinema París, on, per tant, han d'adreçar-se els nostres amics per a proveir-se'n.

Studio Cinæs

La sessió V es celebrà divendres passat, amb el local ple com de costum. Obria el programa un documental sobre la vida d'aquests animals comunistes i feroços que se'n diuen formigues, l'organització social i costums dels quals foren una sorpresa per la majoria d'espectadors, sobretot pels que tenen un concepte idíl·lic de la Naturalesa.

La producció de 1905 fou acollida amb la hilaritat acostumada, malgrat el seu tràgic desenllaç.

En comptes del *Vals de Mefisto*, «assaig de cinema pur, lliure de literatura i de les reminiscències freudianes acumulades en alguns dels assaigs de tendència sobrerealista presentats en anteriors sessions» (segons el programa que vàrem agafar a la porta), ens donaren dos films de dibuixos animats, un de mut del Gat Fèlix i un altre de les *Silly Symphonies*: *Hivern*; el primer, linial, per dir-ho així; el segon, amb ombres i penombres; tots dos, molt divertits.

El plat fort de la sessió, *Turksib*, film de V. Turin, amb Slawinski i Franzisson de *cameramen*, és un bon documental de propaganda del ferrocarril Turquestan-Sibèria. Film de bones fotos i bon muntatge, però atropellat per uns rètols que potser, en l'original rus, són els més persuasius per a una massa de mugics més aviat analfabets. El traductor hauria fet bé de suprimir-ne les tres quartes parts, ja que afeixugaven un film en què les necessitats de la propaganda comporten la insistència—una mica massa acusada—sobre certs temes, d'altra banda bellíssims plàsticament. Coronant el film, la projecció d'un telegrama tret dels diaris del dia abans féu saber al públic la inauguració del Turksib, línia de ferrocarril que portarà pa i fusta al Turquestan i cotó a la Sibèria. Part del públic, commogut davant de la situació dels habitants d'aquelles estepes, remeiada pel Turksib, aplaudí. No sabem la cara que hauria fet un dels puntals més grossos de la reacció i de Cinæs si els hagués sentit.

Norferatu
GRAN GUIGNOL-FILM SONOR
Simplement una exclusiva Febrer i Blay

CAIN
El film que no necessita adjectius
Exclusiva "Renacimiento-Films"
Una obra mestra
Exotisme
La dona, l'home, la naturalesa
Simbolisme
Realisme

Norferatu
GRAN GUIGNOL-FILM SONOR

Paramount Films
Les festes passen...
però HAROLD LLOYD
resta a COLISEUM
per a divertir a tot Barcelona
Vegi
¡Qué fenómeno!
i passarà la millor estona de la seva vida
ÉS UN FILM "PARAMOUNT"

MIRADOR
procedeix a una revisió del cinema silent
Presenta en una segona sessió al
Cinema París
Un film de STAN LAUREL I OLIVER HARDY
Un film de l'any 1920, ("FLOR D'AMOR")
D. W. Griffith
El darrer film silent de KING VIDOR
I el món marxa
AL CINEMA PARÍS DIA 9 A LES DEU DE LA NIT

LA NOVIA DEL REGIMIENTO
basada en l'obra
LA DAMA DEL ARMIÑO
La pel·lícula de la qual es parlarà molt i bé... perquè no n'hi ha d'altra que pugui comparar-se-li aquesta temporada

FALTEN 4 DIES
solament, per a acabar les exhibicions de
DEL MISMO BARRO
la pel·lícula que s'està projectant en el seu quart mes en el
SALON CATALUÑA
"ORO DE LEY", FOX DE LA PANTALLA

(c) Ministerio de Cultura 2006

LES ARTS DISCOS

EXPOSICIONS

De totes les exposicions que s'han celebrat en les acaballes de l'any que acabem de perdre, la de les pintures d'Artur Carbonell ha estat la més important. Ben oportú ha estat l'amic M. A. Cassanyes en recordar les següents paraules d'Odilon Redon: «...D'altra banda, però, el règim més fecund i necessari per a la meva expansió ha estat copiar directament el real, reproduint atentament els objectes de la naturalesa externa en allò que ella té de més particular i accidental. Després d'esforçar-me a copiar minuciosament una pedra, un bri d'herba, una mà, un perfil o qualsevulla altra cosa de la vida vivent o inorgànica, sento venir una ebullició mental; aleshores em cal crear, em cal deixar-me anar a la representació de l'imaginari.»

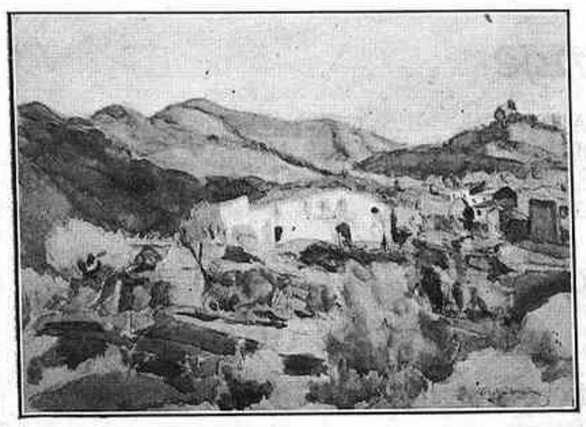

A. Badrinas — Aquarella

Aquest, diríeu, és el procés de la producció pictòrica d'Artur Carbonell. I en desglossar les dues facetes del seu art, hem de constatar, al mateix temps, la presència d'un valuós mestratge com a comú denominador.

Amb la darrera exposició, Carbonell ha donat un gran pas endavant, amb el qual, de bon grat, el situem entre les joves promocions de més prestigi. Si alguna cosa haguéssim d'observar seria — diguem-ho en forma de consell—que cal vigilar l'asèpsia del nou objectivisme perquè la pintura no pot prescindir, ara per ara, dels microbis i altres substancioses qualitats; i cal, també, vigilar la intromissió del decorativisme en les introspeccions del nostre món interior per més amagat que sigui.

I ara que parlàvem de les noves promocions hauríem de registrar l'exposició de les pintures del joveníssim Emili Grau Sala. Però, tractant-se d'una primera exposició, preferim passar-la per alt en gràcia de l'interès que ens havia desvetllat les seves primeres obres.

L'artista Guinart ens ha presentat un recull de pintures dels voltants del Montseny, entre les quals subratllem: *El bateig* i *El Gorc*. També cal anotar una evident superació en el conjunt de la seva obra i majorment en les matisacions de la paleta. Guinart cada dia pinta millor, però la seva visió «encara» resta excessivament escenogràfica. I no ho diem pas pels assumptes representats, sinó per la manera d'interpretar-los. Quan en les teles d'aquest apreciat artista desapareguin certs colorismes arbitraris, la seva obra assolirà una major consistència.

I ja que hem citat l'escenografia l'haurem de tornar a recordar en parlar de les pintures exposades per Estanislau de Balanzó, de les quals assenyalem *Migdia* i *Plana*, com a mostres més expressives de la ductilitat colorística, gairebé inexistent en les altres teles.

Malgrat aquest encartonament de la matèria i certs confusionismes en la situació dels termes del paisatge, esperem de l'educada retina de Balanzó venidores exposicions remarcables. Així, almenys, ens ho fan creure els resultats aconseguits en la seva primera exhibició.

La tercera exposició de l'agrupació «Art Vivent» és, si fa no fa, com les altres anteriors. Entre els components d'aquest grup, distingiríem els pintors Francesc Marsà i Salvador Sabatés, i l'escultor Lluís Causaràs.

Juli Soler presenta a la Sala Parés la segona exposició de les seves pintures. Heus aquí un altre artista que va guanyant terreny en el seu, des d'ara, orientat camí. En la seva interpretació, fins avui, objectiva del paisatge comença a aparèixer la visió subjectiva del pintor, i en això hi hem vist una eficient adquisició. D'altra banda, també el veiem més segur en la dicció del model i en la digitació de la pinzellada.

Acompanyant els quadros de Juli Soler hem vist les obres d'un inèdit escultor, En Manuel Martí, del qual Raimon Vayreda ens fa saber—en la presentació del catàleg—que és un admirador dels moderns artistes francesos: Despiau, Maillol i Gimoud. Tractant-se d'un primer període de formació estètica, el jove Martí fa bé d'estimar i sentir preferències, però ha d'evitar la comoditat de les influències amb les quals podria perjudicar el desenvolupament de la seva ben iniciada carrera. Em permeto advertir-li, també, els perills constants a què s'exposen les obres escultòriques quan l'artista obliga la figura a seguir una línia determinada per sotmetre-la a una preconcebuda composició. Tal és el cas de la seva *Dona asseguda*.

El dibuixant Ricard Opisso se'ns manifesta de dues maneres ben diverses en cada nova exhibició dels seus suculents dibuixos.

Al costat d'un dibuix marcadament vulgar, en trobareu d'altres delicadament emotius, com *Platja de Pequin* i *Del barri xinès*. Sempre, però, àgils, expressius i amb un sabor d'allò que en diuen ambient.

Feia temps que no havíem vist pintures d'Antoni Badrinas, ocupat, des de fa anys, en l'ofici d'*ensemblier*. Hem tingut, doncs, una agradable sorpresa en tornar a contemplar un conjunt d'aquarelles exposades en la seva pròpia sala de la Diagonal. Badrinas manipula l'aquarella d'una manera viva; sense decaure en els epidèrmics cromatismes i «preciosos» esfumats habituals dels ingenus aquarellistes.

L'artista sap aprofitar les particularitats de la tècnica per a plasmar les subtileses del paisatge, i, encara que en alguns fragments els termes no queden prou ben ajustats, hi ha sempre una matisació intel·ligent, i una acotació dels accidents exquisidament espontània.

MÀRIUS GIFREDA

Dibuixos recents de Picasso

Picasso ha tingut la gentilesa de trametre'm, per mitjà del pintor Joan Junyer, unes fotos de les seves obres més recents: uns dibuixos octubre-novembre 1930, fets al seu castell de Boisgeloup. MIRADOR és la primera revista europea que publica un d'aquests dibuixos recentíssims de l'artista excepcional. un nou aspecte de l'art polifacètic de Picasso. Picasso, com cada any per aquesta època, ens porta les novetats de la temporada. I aquestes paraules, que el crític miop pronunciaria amb ironia, jo les dic amb sincera alegria.

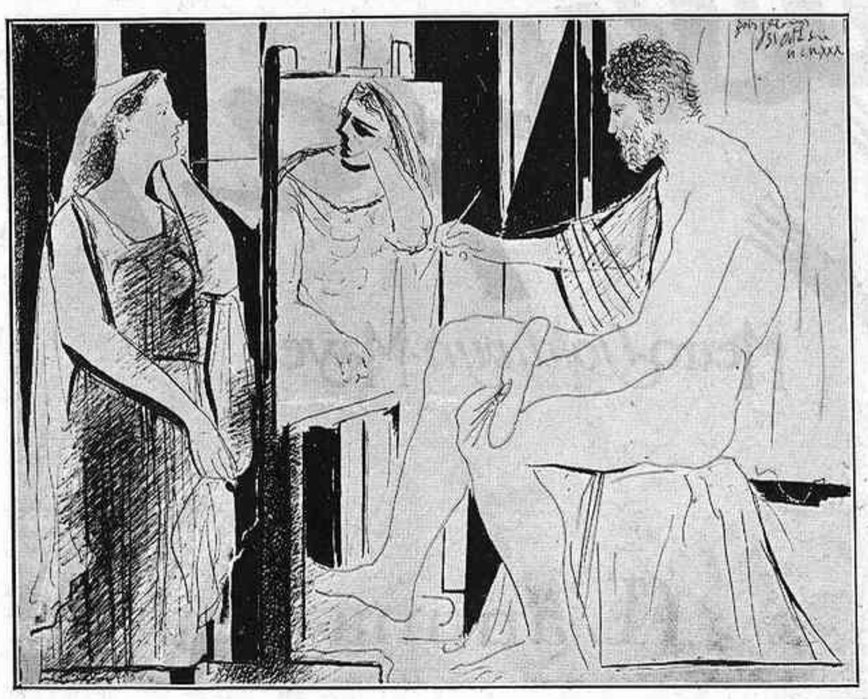

Pau R. Picasso — Dibuix

Car en aquesta constant renovació, en aquest continu teixir i desteixir, radica la qualitat de l'obra de Picasso. Aquesta perpètua renovació constitueix la seva salvació. Aquests viratges constants, en efecte, no obeeixen a un desig immoderat d'acatar l'última moda, ni a un afany inveterat d'estar sempre *à la page*, ni a unes ganes ingènues *d'épater le bourgeois*. No obeeixen a un gust clownesc per la pirueta, ni a res de tot això.

Aquests viratges constants són el dic segur que Picasso oposa a la facilitat desbordada, i el mitjà més eficaç per a colltòrcer l'amanerament. Picasso és un home d'una facilitat fantàstica, d'una habilitat formidable, d'una traça que fa literalment rodar el cap. A vint anys, pinta com un mestre. Quan s'enamora de Toulouse-Lautrec, els seus prodigiosos *décalques* aixafen el pintor de la «Goulue». Quan s'entusiasma amb Ingres, les seves genials *contrefaçons* anorreen el pintor de Montauban. Si Picasso s'hagués deixat arrossegar per aquesta traça monstruosa, si s'hagués deixat dominar per aquesta habilitat inigualada, la seva mort artística no hauria pas tardat gaire a produir-se.

Imaginem Picasso, en efecte, aturant-se en una de les seves múltiples etapes. Imaginem Picasso considerant la seva època rosa, la seva època blava, el seu cubisme o el seu neo-classicisme, com una fita on calia aturar-se indefinidament amb l'única preocupació d'anar perfeccionant les troballes realitzades. Imaginem Picasso en possessió de la pobrissona mentalitat del pintoret *normal*, mediocre i pedestre, al qual no tortura altra preocupació, que la d'anar millorant tota la vida els quatre truquets, que el públic i la crítica han subratllat amb llur aprovació. Imaginem Picasso en aquesta posició. Picasso, víctima de la seva facilitat, no hauria pas tardat gaire a amanerar-se. Hauria aconseguit, ningú no en dubta, una perfecció formal atabaladora, capaç d'enlluernar els ulls recoberts d'un vel de màxima opacitat de totes les mòmies de la crítica fòssil, i susceptible de guanyar cada any el primer premi del Concurs Carnegie. El continent de les seves obres hauria estat perfectíssim. El contingut, però, se n'hauria ressentit immediatament.

Picasso, però, s'ha adonat clarament d'aquest perill. I ha curat àvidament de controlar contínuament, sense interrupció, la seva facilitat, de dominar-la i de reduir-la a la impotència. Filla d'aquest afany, ha nascut la seva incessant evolució. Picasso es juga constantment la vida en aquesta perpètua aventura. La vida de les seves obres. Si mai la seva habilitat pogués més que no pas ell, les seves obres eixirien automàticament mort-nades dels seus pinzells. Però Picasso, l'home excepcional, l'artista genial, pot més que la seva facilitat. Sap dominar-la. Sap controlar-la. I les seves obres neixen sempre vives. I, renovant-se sempre, cercant sempre, adalerat, noves dificultats a vèncer, nous obstacles a superar, sap oferir-nos l'espectacle magnífic d'una admirable maduresa, més jove a cinquanta anys, i més autènticament vital, que tots els actuals joves exsangües que contribueixen amb llur impotència, més eficaçment que no els ingenus, sobrerealistes, a l'assassinat de la pintura, que es mor d'inanició.

SEBASTIÀ GASCH

DISCOS

Música simfònica

Com és natural, bona part dels enregistraments del mes estan dedicats a la música inspirada en els misteris de Nadal. Tots els autors, dels vuitcentistes als moderns, han creat oratoris més els clàssics que els moderns, puix d'aquests només Honegger amb el seu *David* pot dir-se que ha reeixit, i encara emprant les formes consagrades i rebutjant la nova tècnica.

A l'oratori, un dels gèneres musicals més excelsos, li cal un compositor de gran altura, que mantes vegades no ha arribat a compendre la grandiositat de la seva obra, i això per una ingenuïtat que li amaga la sublimitat d'aquestes composicions. Els grans oratoris de Bach, el *Messias* de Haëndel, varen passar gairebé desapercebuts en llur època, i la nostra, més fidel, però no tan abundant en compositors d'aquesta volada, els ha retut l'homenatge degut.

Al *Messias* de Haëndel, editat ja fa temps, per la Companyia del Gramòfon, li cal una gran massa d'executants per a arrodonir més la impressió de grandesa que causa. Ara, que potser sigui desproporcionat el gran nombre de cantaires en relació amb l'orquestra, tot i que la part choral és la que domina en tota l'obra. El que sí s'ha de notar, és la dificultat que suposa obtenir un enregistrament que proporcioni a l'oient una lleugera idea del que ha d'ésser aquesta audició, tenint en compte la impossibilitat de reunir en un local de condicions especials per a l'enregistrament, aquesta munió de gent, que el director Malcolm Sargent difícilment pot dominar.

De l'*Oratori de Nadal* de J. S. Bach, la Simfònica de Filadèlfia ens ofereix un fragment, la *Pastoral*; llàstima que no s'hagi editat complet, puix entre aquesta *Pastoral* i els fragments darrerament sentits aquí, cantats per la contralt Callao, dóna la impressió del que ha d'ésser el conjunt. Heus aquí una música, la d'aquesta *Pastoral*, que porta a l'oient la complaença més delicada. Desproveïda de contrastos violents, té totes les característiques que la fan desitjable al disc, que la reprodueix amb tota fidelitat.

Deixant ja aquesta música i passant a una altra edició d'aquest mes, el fragment final de la *Walkyria*, ens trobem de ple en la música d'un regust èpic. El seu colorit orquestral porta a un descriptivisme ben exacte d'aquesta escena del foc, i per l'especial naturalesa de les sonoritats, tot i llur complicació, el gramòfon ens les fa sentir tal com són i amb el mínim de deformitat.

Encara una altra edició de *L'Arlesienne* de Bizet; aquesta vegada per l'orquestra Colonne, de París. Música fàcil que es presta a totes les versions, té per al disc el gran avantatge de la seva popularitat. Poques obres simfòniques s'han propagat amb tots els mitjans possibles, com aquestes *Suites* de Bizet, però aquesta gran extensió no llevarà mai emoció a aquesta música tan ben feta i tan fortament dramàtica.

Dos fragments de Ketelbey, d'un cert misticisme, ens ofereix Odeon, amb intenció sens dubte d'impressionar-nos per aquesta sensació de grandesa que encomanen sempre les grans masses d'intèrprets, més pel nombre d'aquestes que per la mateixa música que interpreten, que només sembla de pretext.

J. G.

El Messias. — Haendel. — Fragments.— Orquestra de Royal Albert-Hall de Londres. Companyia Gramòfon, AB 184, 201 i 618.

Oratori de Nadal. — J. S. Bach.—Pastoral. — Orq. Simfònica de Filadèlfia.—Companyia Gramòfon, AB 618.

La Walkyria. — Wagner. — Escena final del foc. — Orquestra Simfònica de Londres. — Companyia Gramòfon, AB 617.

L'Arlesienne. — Bizet. — Suite. — Orquestra Colonne. — Odeon, 129,027, 129,028, 129,029.

Al Clar de la Lluna.—Ketelbey.—Odeon, 182,973.

¡Con qué atención y amabilidad debo recibir al cliente y cómo tengo que esforzarme en serle agradable y cómo debo sonreirle para dejarle contento! ¡Y cuán difícil resulta a veces esto cuando una se siente enferma! Sin embargo desde que tomo

CAFIASPIRINA

apenas si recuerdo lo que es el dolor, puesto que este remedio no sólo elimina los dolores de cabeza y muelas, jaqueca y neuralgia, sino que, ante todo, reanima y levanta las fuerzas, sin afectar al corazón ni a los riñones.

Tome Vd. también CAFIASPIRINA.

BAYER

No afecta al corazón ni a los riñones.

raspalls per a tots els usos
articles de neteja — objectes per a presents
rambla de catalunya, 40

MOBILIARI D'ART
BUSQUETS
Decorador, mestre ebenista i tapisser. Objectes d'art i de fantasia per a obsequis. Sales d'Exposicions de Belles Arts.
Passeig de Gràcia, 56. Telèfon 16285
BARCELONA

Nosferatu
GRAN GUIGNOL · FILM SONOR

—La vostra decisió és arbitrària.
—I què? No sóc l'àrbitre, jo?
(*Il Travasso delle Idee*, Roma)

—No porteu diners? Doncs aniré a buscar un policia.
—I us penseu que ell em pagarà la nota?
(*Hummel*, Hamburg)

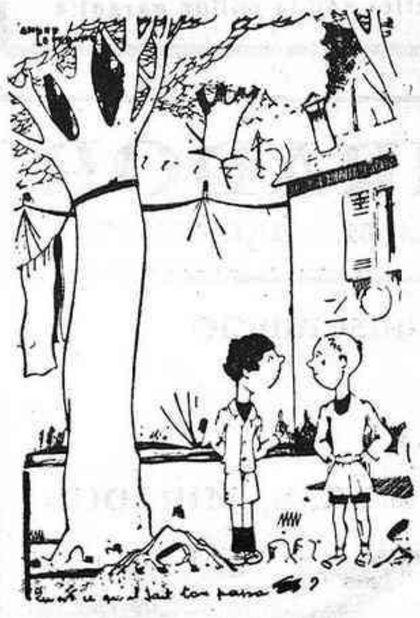

—Què fa ton pare?
—Es home-canó. I el teu?
—Es la dona amb barba.
(*Ric et Rac*, París)

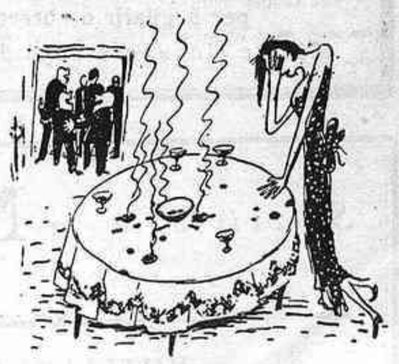

—Han rostit totes les tovalles amb els cigars! Vet aquí el que es guanya dient als invitats que facin com si estiguessin a casa seva!
(*Uhu*, Berlín)

LA BOXA ENTRE CANGURS

El menut de la bossa.—Mare, feu-li memòria que els cops baixos estan prohibits!
(*Lustige Blätter*, Berlín)

(c) Ministerio de Cultura 2006

DIRECCIÓ : CINAES M. G. M.

Fémina

Sessions : 4 i 6 tarda i 10 nit

Cada dia

¡Alleluya!

Metro-*Goldwyn*-Mayer

(L'ànima negra)

A Barcelona

EL FILOLEG POMPEU FABRA, ELS PINTORS XAVIER NOGUÉS I FRANCESC DOMINGO; ELS MESTRES VIVES I JAUME PAHISSA; ELS DRAMATURGS SANTIAGO RUSSINYOL I JOSEP M.ª DE SAGARRA; ELS LITERATS I CRITICS CARLES SOLDEVILA, CARLES RIBA, MIQUEL LLOR, GAZIEL, MIQUEL UTRILLO I JUST CABOT; EL DIRECTOR DE LA FUNDACIÓ BERNAT METGE, JOAN ESTELRICH. TOT EL MÓN INTEL·LECTUAL DE CATALUNYA, EN FI

i a l'estranger

MAX REINHARDT, EL MÉS GRAN DIRECTOR TEATRAL; MAURICE DEKOBRA, PAUL MORAND, ANDRÉ GIDE, ANDRÉ MAUROIS I CENT ALTRES MESTRES DE LES LLETRES

han proclamat AL·LELUIA com la més gran obra d'art cinematogràfica que mai ha estat produïda.

Barcelonins!

DEMOSTREU LA VOSTRA ALTA CULTURA APLAUDINT UNA OBRA D'ART PUR QUE ENALTEIX A QUI LA COMPRÉN.

ES UN FILM

Metro

Goldwyn

Mayer

Societat Espanyola de Carburs Metàl·lics

Correus: Apartat 190 — Teleg.: "Carburos" — BARCELONA Mallorca, 232 — Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) : : OXIGEN 99 °/₀ DE PURESA, Fàbriques a Barcelona i València : : ACETILÈN DISOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid i València : : FERRO MAGNESI i FERRO SILICE : : SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits : : CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica : : GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

"ORTOPEDIA MODERNA"

Fill de B. CARCASONA

Taller i despatx: ESCUDILLERS BLANCS, 8. - Telèfon 10910

Casa fundada en 1875

Braguers Reguladors

per a retenció absoluta de la trencadura. — Faixes de totes menes

Faixa-cotilla abdominal. — Models moderns

Cotilles Ortopèdiques

per a guarir o corregir les desviacions de l'esquena

Més de cinquanta anys de pràctica són la millor garantia

Suscriviu-vos a **MIRADOR**

Pelai, 62. - BARCELONA

BUTLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

El Sr. .....

que viu a .....

carrer ..... *n.º* ..... *es subscriu a* **MIRADOR**

pel preu fixat de **2'50 ptes.** *trimestre.*

..... *de* ..... *de 193*....

Signatura

—Ja ho veus, Joan, si aquest rellotge arriba a caure un minut més aviat, esclafa el cap de la mamà.

—Ja ho havia dit sempre, jo, que aquest rellotge anava endarrerit!

(*Tre Passing Show*, Londres)

Un idilli a Siam

(*Gazeta Noastra*, Bucarest)

AIGUA DE ROCALLAURA

A DEU MÉS RICA DEL MÓN

Si vostè pateix d'**Albuminúria, Litiasi úrica (mal de pedra), Bronquitis parenquimatoses Nefritis crònica,** es curarà radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn en ampolles de litre i mig i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals

FORTUNY, S. A.

Carrer Hospital, 32 i Salmeron, 133

A les deu notabilíssimes característiques que determinen l'extra qualitat del neumàtic

INDIA

Superior al millor

cal afegir avui la nova patent

"Sawtrooh Tedlock"

(Pany de dents de serra)

amb la qual es fa impossible el desprendiment de la banda de rodament

Les patentades característiques

INDIA

fan possible la fabricació en exclusiva de l'article de la més alta qualitat que la indústria coneix

Representant general per a Espanya

A. CAR

BARCELONA

Passeig de Gràcia, núm. 99

Rosselló, 234 - Telèf. 73992

IMPRESOS COSTA
Asalto, 45 — Barcelona

(c) Ministerio de Cultura 2006